

DEMOGRAFISCHE EVOLUTIE ALS POTENTIËLE BRON VAN VERANDERING

Een socio-spatiaal onderzoek in de buurten Malem en Neermeersen

Groepsleden:

Siem Buseyne: 01704854

Aron Decuyper: 01905915

Pieter-Jan Declerck: 01811372

Stefanie De Ruyck: 01400036

Ilayda Eker: 01810767

Charlotte Namèche: 01807476

Gaëlle Vansteenkiste: 01812328

INLEIDING

Dit onderzoek kadert binnen een opdracht van het opleidingsonderdeel Burgerschap, Vermaatschappelijking en Onzichtbare Zorg aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Gent. Concreet maakt het deel uit van een meer uitgebreide reeks onderzoeken, waarbij elk onderzoek een individuele focus heeft. De reeks onderzoeken vormen samen een grotere sociaal-ruimtelijke studie in de omgeving van de campus Dunant van de Universiteit Gent. Onze focus ligt bij de ruimtelijke vormgeving. Het afgebakende gebied van dit onderzoek betreft drie verschillende sites, namelijk de buurten Watersportbaan en Malem en de campus Dunant.

In tegenstelling tot het *cité*-standpunt, waarbij de beleefde en geleefde werkelijkheid onder de loep genomen wordt, ligt de focus binnen dit onderdeel op het *ville*-standpunt. Dit betekent dat er vooral gekeken wordt naar de oorspronkelijke ontwerpideeën en opgestelde plannen. Hiervoor zijn verschillende kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden gebruikt. Ten eerste is er een grondige literatuuranalyse gedaan waarbij er gekeken is naar de geschiedenis van de sociale woningbouw in Gent en Vlaanderen. Ten tweede, met betrekking tot kwantitatieve data, is er gekeken naar demografische gegevens van de verschillende buurten. Ten derde zijn kaartgegevens onderzocht van de website Geopunt van de Vlaamse Overheid om een overzicht te krijgen van de verschillende faciliteiten in de buurten. Ten vierde heeft een grondige documentenanalyse plaatsgevonden waarbij beleidsteksten en plaatselijke onderzoeksrapporten van Stad Gent en de Vlaamse Overheid bestudeerd zijn. Ten vijfde is er een interview afgenomen bij Endeavour, die gelijktijdig met dit onderzoek antwoorden zoeken voor enkele ontwerpvragestukken met betrekking tot de bouw van een nieuwe scholencampus binnen het onderzoeksgebied. Om het beleidsvraagstuk af te ronden is er tevens contact gezocht met beleidsmakers van Stad Gent, maar de gecontacteerde personen hebben echter geen respons gegeven. Tot slot worden er bijkomend enkele linken gelegd met de andere rapporten die kaderen binnen het grotere onderzoek.

INHOUD

Inleiding.....	1
Historische denkkader	4
<i>L’habitation ouvrière</i> /arbeidershuisvesting	4
<i>L’habitation à bon marché</i> / goedkope woningen en woonvertrekken.....	4
<i>L’habitat social</i> /sociale woningen	5
Interludium: crisis en de schisma’s van de jaren tachtig	5
Sociale woningbouw vandaag, een bescheiden wederopstanding	6
Sociale huisvesting in Gent.....	7
Verkenning van de buurt.....	8
Overzicht van de sectoren	8
Geografische verkenning van de buurt	8
Culturele faciliteiten	8
Sportfaciliteiten	9
Geluidsbelasting	10
Mobiliteit	11
Onderwijs.....	12
Een statistische verkenning van de buurt.....	13
Inwoners	14
Inwoners per leeftijdsgroep	14
Percentage alleenwonenden	15
Analyse van de sites.....	17
Dunant.....	17
Onderwijs.....	18
Mobiliteit	18
Voorzieningen.....	19
Malem	20
Onderwijs.....	21
Mobiliteit	22
voorzieningen	22
Watersportbaan	22
Onderwijs.....	22
Mobiliteit	22
Voorzieningen.....	22
Analyse van de wijkprogramma van Watersportbaan	24
Programmapunten	24

Wonen	24
Groen en milieu	25
Openbaar domein	26
Samen leven	27
Vrije tijd.....	27
Dienstverlening.....	27
Fiets- en voetgangersbrug over de Watersportbaan.....	29
De aanloop naar een ontwerper voor de brug	29
De visie van de architect	30
De brug blijkt te duur	31
De visie van de architect	33
De nieuwe planning.....	33
Naam van de brug	34
Bevindingen uit interviews	35
Endeavour	35
Stad Gent	36
Link met andere groepen	37
Conclusie	38
Verjonging van de bevolking.....	38
Het 'EILAND' Dunant	38
Top-down beleid.....	39
Grote afstanden.....	39
water	39
focus op autoverkeer	39
Hoogbouw	39
Moeilijk te bereiken bewoners	40
Toekomstperspectieven	41
Huis van het Kind	41
Toegankelijke faciliteiten	41
Ontmoetingsplaats Dunant.....	42
Literatuur.....	43

HISTORISCHE DENKKADER

Stad Gent is atypisch en asymmetrisch gegroeid. Dit komt door het geografisch hoogteverschil. Dit staat tegenover de centrische en symmetrische groei van onder meer Brugge en Leuven. Gent ontwikkelde zich voornamelijk noord-zuid. Het sluizennetwerk van de meersen in het noorden zorgden voor verdediging in het noorden en in het zuiden was er de citadel (D'haeseleer, z.d.). Hoe deze stadsevolutie is ontwikkeld en verder voortzet wordt hieronder verder uiteengezet.

Het volgend historisch denkkader is hoofdzakelijk gebaseerd op het boek 'Onzichtbaar aanwezig: sociale huisvesting in Vlaanderen, vandaag' van De Meulder, Hens en Kempnaers (2008).

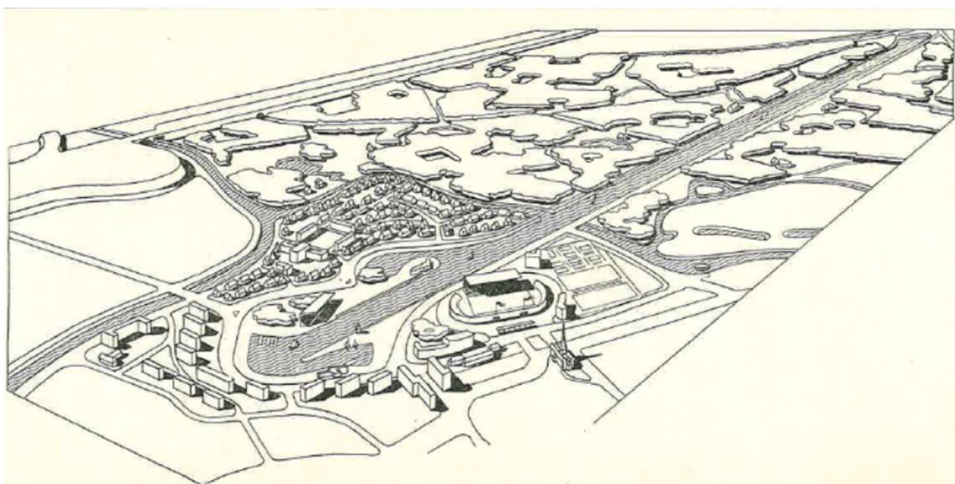
L'HABITATION OUVRIÈRE/ARBEIDERSHUISVESTING

In de negentiende eeuw zorgde industrialisatie, demografische verschuivingen en proletarisering voor een grondige wijziging van stad en samenleving. Het onevenwicht tussen vraag en aanbod resulteerde in een lage woningkwaliteit en een minimale infrastructurele onderbouw van de stad. Gelijktijdig waren er grote sociale tegenstellingen merkbaar in de samenleving.

Na verloop van tijd greep de staat in aan de hand van een algemeen stedenbouwkundig beleid. Echter, het beleid bleef zeer beperkt en volgens sommigen zelfs ondermaats. Zodoende is er tot op de dag van vandaag blijvende nood aan sanering en dit op de plaats waar sociale woningbouw prioritair is. De volkshuisvesting was toen vooral te danken aan filantropische initiatieven. Deze initiatieven omtrent arbeidershuisvesting vormden de basis van de sociale woningbouw (De Meulder et al., 2008).

L'HABITATION À BON MARCHÉ/ GOEDKOPE WONINGEN EN WOONVERTREKKEN

De welvaartstaat werd verder uitgebouwd door de ontwikkeling van de sociale woningbouw die zijn oorsprong vond in de tuinvijken (e.g. Le Logis-Floréal (Watermaal-Bosvoorde), Kapelleveld (St. Lambrechts Woluwe), Klein Rusland (Zelzate), La Cité Moderne (St. Agatha Berchem), Unitas (Deurne), Batavia (Roeselare)). Na de Eerste Wereldoorlog streefden de modernistische architecten met de tuinvijken naar een nieuw ruimtelijk model waar verschillende bevolkingscategorieën harmonisch met elkaar en met de natuur zouden samenleven. De tuinvijken bevonden zich vooral in de periferie van de bestaande stedelijke kernen met als doel tot een synthese van stad en platteland te komen. De sociale woningbouw wilde op dat moment vooral de middenklasse aantrekken (De Meulder et al., 2008).

Bovenstaande afbeelding is een totaalplan van de Stad Gent uit 1955 voor de uitbouw van de site aan de Blaar- en Neermeersen, waarbij de sportieve mogelijkheden van de Watersportbaan worden uitgebouwd (uit Stad Gent, 'Urbanisatie van de Blaar- en Neermeersen', 1955)

L'HABITAT SOCIAL/SOCIALE WONINGEN

Na de Tweede Wereldoorlog had het Congrès International d'Architecture Moderne (CIAM) een grote invloed op de woningbouw (e.g. Kiel (Antwerpen), Cité Modèle (Laken), Casablanca (Kessel-Lo), Plaine de Droixhe (Luik), Watersportbaan (Gent)). Door industrialisatie, standaardisatie en functiescheiding werd er gestreefd naar productie op grote schaal (De Meulder et al., 2008). In Gent werd er in deze periode de bouw gestart van de een 2,3km lange roeibaan om in 1955 een internationale roeiwedstrijd te organiseren. De Neermeersen waren daarvoor een geschikte keuze aangezien weinig onteigeningen nodig was. De ruimte bestond dan ook voornamelijk uit gemeentegronnen en een stort. Onder leiding van CIAM werd er gekozen voor gestapelde residenties in het groen. Het gaat hier dus om een collectieve infrastructuur van hoge stedelijke densiteit. In de jaren 60 en 70 werd de wijk een geslaagd modernistisch project genoemd (D'haeseleer, z.d.).

De woning bevond zich door middel van de hoogbouw bijgevolg in een woningblok. Om de beperkte oppervlakte te compenseren was er aandacht voor maximale functionaliteit, overvloedige gemeenschapsvoorzieningen en een gezond parklandschap. Het modernisme vanuit CIAM zorgde voor een herstructurering en modernisering van de stad. Het doel was om de stad ter hernieuwen en tevens iedereen bij de stad te betrekken. Hoewel deze collectieve voorzieningen sterk werden verdedigd, werden ze zelden volwaardig ontwikkeld. De reglementering van de sociale huisvestingssector die enkel sociale woningen financierde, de sectorale beleidsvoering in België en de historische afkeer van gemeenschappelijke voorzieningen, verhinderden deze ontwikkeling (De Meulder et al., 2008).

Figuur 1 Luchtfoto van het HILo aan de Watersportbaan en de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen in de Dunantlaan voor de bouw en opening van de nieuwe facultaire gebouwen in 1973 (Universiteit Gent, z.d.-b)

INTERLUDIUM: CRISIS EN DE SCHISMA'S VAN DE JAREN TACHTIG

Na de economische crisis van de jaren zeventig, stortte het optimisme van het modernisme in. De tuinvijken werden verwaarloosd en het modernisme kreeg de stempel inhumain. De sociale woningbouwsector daarentegen groeide uit tot een institutie en functioneerde op zichzelf met eigen visies, werkwijzen en ervaringen. De focus werd nu meer gelegd op de basisopdracht: woningen aan een zo laag mogelijke prijs aanbieden aan een minder vermogend publiek.

Door de economische crisis en budgettaire beperkingen van de jaren tachtig, viel de productie van sociale woningen ineen. In België was die sociale woningbouwproductie altijd al erg laag. Dit leidde tot de tegenstelling dat in een periode van zware sociaal-economische herstructurering waarbij een deel van de bevolking zwakker stond op de huisvestingsmarkt, er nauwelijks aan sociale woningbouw werd gedaan (De Meulder et al., 2008).

Figuur 2 Luchtfoto van de Watersportbaan en omgeving na 1980 (Universiteit Gent, z.d.-b)

SOCIALE WONINGBOUW VANDAAG, EEN BESCHIEDEN WEDEROPSTANDING

In de jaren negentig is de productie van sociale woningen er beter aan toe dan in de jaren tachtig. Toch blijft het met gemiddelde stijging van 2500 sociale huur- en koopwoningen per jaar beperkt. Een kenmerk van deze jaren zijn de sociale stadherwaarderings. De staat tracht namelijk om een gelijkmatige spreiding van sociale woningen over een aantal gemeenten te verzekeren. De toenmalige sociale woningbouw werd beschouwd als kleinschalig en vereiste een integratie in het stadsbeeld. Er vond met andere woorden een invuloperatie plaats in de stad.

Naast een invuloperatie, begint men ook met een renovatieprogramma van het bestaande patrimonium. Dit programma werd voor een stuk geleid door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM; nu Vlaamse Maatschappij voor Sociale Wonen of VMSW) die terecht meer nadruk legde op aspecten zoals duurzaamheid, isolatie, comfort, enzoverder. Deze technische invulling had gunstige sociale gevolgen.

Tijdens de naoorlogse periode steeg de koopkracht door de werkzekerheid en verbreedde het beleid de mechanismen die eigendomsverwerving ondersteunden. Hierdoor vergrootte de groep die een eigen woning kon huren/kopen. Met als gevolg dat het bereik van de sociale huisvestingssector inkromp tot zij die effectief geen woning konden kopen. Hierdoor steeg de stigmatisering van de sociale woningbouw.

Wanneer er vandaag naar de populatie wordt gekeken van de sociale huisvestingssector is er een oververtegenwoordiging van alleenstaanden, bejaarden en eenoudergezinnen. “Er zijn driemaal meer werkloze en zieke of invalide gezinshoofden” (p. 17). Sociale huisvesting bereikt nu vooral de meest armen, het is echter niet duidelijk of dit een goede evolutie is (De Meulder et al., 2008).

De Vlaamse overheid heeft per gemeente vastgelegd dat het aandeel sociale huurwoningen 9% van de woningen dient te zijn (Vankersschaever & Verbergt, 2018). Gent overschrijdt deze drempel eenvoudig met een aandeel van 12,1% voor de sociale huurwoningen. Gent is op die manier al een aantal jaar niet meer verplicht om het aanbod uit te breiden (Stad Gent, 2018). Toch blijkt de vraag naar sociale huurwoningen in Gent groter dan het aanbod te zijn. De kwaliteit van de aanwezige huurwoningen is bovendien niet hoog. Een derde van de sociale huurwoningen dient gerenoveerd te worden en nog eens een derde is zelfs aan vervanging toe (Winters et al., 2015). Zodanig is slechts een derde van de sociale huurwoningen geschikt om in te wonen.

In 2017 stonden er op de wachtlijst 10 435 huishoudens (Stad Gent, 2018). Dit zijn voornamelijk de meest kwetsbare gezinnen uit de stad. De reden voor dit hoge cijfer ligt onder meer bij de afbouw van rusthuisbedden, de afbouw van de residentiële opvang in de psychiatrie en de ontoereikende aandacht voor jeugdzorg. Volgens het Groot Woononderzoek in 2013 (Winters et al., 2015) hebben 34,5% van alle sociale huurders na betaling van de woonkost een resterend inkomen dat lager ligt dan wat nodig is om menswaardig te kunnen leven.

Verder is er ook ongelijkheid merkbaar op het vlak van wonen in Gent. De naar schatting 28 000 huurwoningen van lage kwaliteit worden namelijk bewoond door lage-inkomensgroepen, alleenstaanden en eenoudergezinnen. Veel van deze woningen kampen dan ook met ernstige vochtproblemen en voldoen niet aan de gestelde basiscriteria (bijv. zuinige ketel, goed geïsoleerd dak en hoogrendementsglas). Toch blijven de inwoners er uit noodzaak wonen. Het volledige relaas kan toegepast worden op de sociale huurwoningen in de wijk Watersportbaan-Ekkerghem (Stad Gent, 2018).

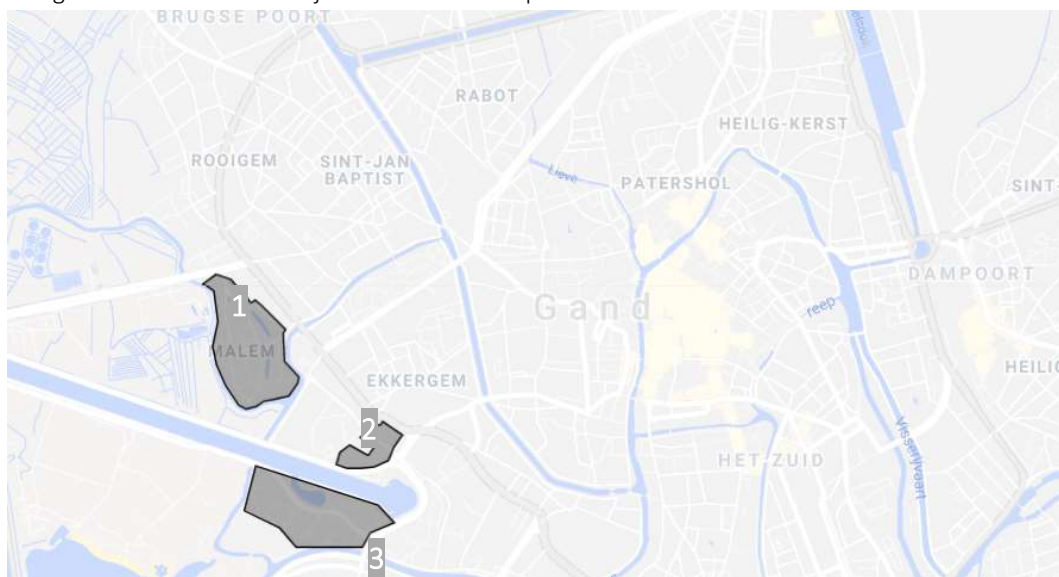
VERKENNING VAN DE BUURT

In wat volgt wordt ten eerste een overzicht gegeven van de ligging van de verschillende sites die in dit onderzoek betrokken zijn. Daarnaast volgt een overzicht van de faciliteiten binnen deze sites op basis van ruimtelijke plannen. Vervolgens ligt de focus op demografische en andere statistische data van de bevolking binnen deze sites. Er wordt op deze manier getracht een vergelijking te maken met historische en hedendaagse data.

OVERZICHT VAN DE SECTOREN

Figuur drie geeft een overzicht van de drie geselecteerde sites en hun ligging binnen de stad Gent. Merk op dat de weergave slechts een benadering is. Volgende sites kunnen onderscheiden worden:

1. De woonwijk Malem
2. Campus Dunant van de Universiteit Gent
3. Een gedeelte van de woonwijk Nationale Watersportbaan

Figuur 3: Overzicht van de drie geselecteerde sectoren

De Campus Dunant verspreidt zich over meerdere gebouwen. Een gedetailleerder overzicht kan gevonden worden via [deze webpagina](#).

GEOGRAFISCHE VERKENNING VAN DE BUURT

De website Geopunt Vlaanderen van de Vlaamse Overheid (2020) zorgt voor een ruim overzicht aan geografische data omtrent de omgeving van de drie geselecteerde gebieden.

CULTURELE FACILITEITEN

Een eerste aspect waarop gefocust wordt zijn de culturele faciliteiten. In de buurt van de Watersportbaan is er één bibliotheek (zie Figuur 4). Deze is zeer dicht gelegen bij het geselecteerde gebied, meer bepaald op zo'n vijfhonderdtal meter. Bij de wijk Malem ligt de dichtstbijzijnde bibliotheek iets verder. De afstand naar de bibliotheek in de Brugse Poort (Blazoenstraat 9) bedraagt circa een kilometer.

Figuur 4: Overzicht culturele faciliteiten (Vlaamse Overheid, 2020)

SPORTFACILITEITEN

Wat sport betreft zijn er veel meer faciliteiten aanwezig. Figuur 5 geeft een mooi overzicht van de verschillende openlucht sportfaciliteiten die aanwezig zijn in de buurten. De buurt rond de Watersportbaan beschikt over het grootste aandeel van sportfaciliteiten. In de buurt Malem zijn er eveneens verschillende faciliteiten beschikbaar. De invulling van deze faciliteiten is echter eerder beperkt te noemen. De drie paarse stippen aan de rechterzijde van de figuur (zie Figuur 6) betreffen namelijk visvijvers en de blauwe velden aan de linkerkant van de figuur betreffen sportvelden. Deze laatste zijn echter privé-eigendom. Om gebruik te kunnen maken van deze specifieke sportfaciliteiten is lidmaatschap een vereiste. Hetgeen geen vanzelfsprekendheid is voor bepaalde gezinnen (in sociale woonwijken. Op cijfergegevens zal later teruggekomen worden.

Figuur 5: openlucht sportfaciliteiten Watersportbaan (Vlaamse Overheid, 2020)

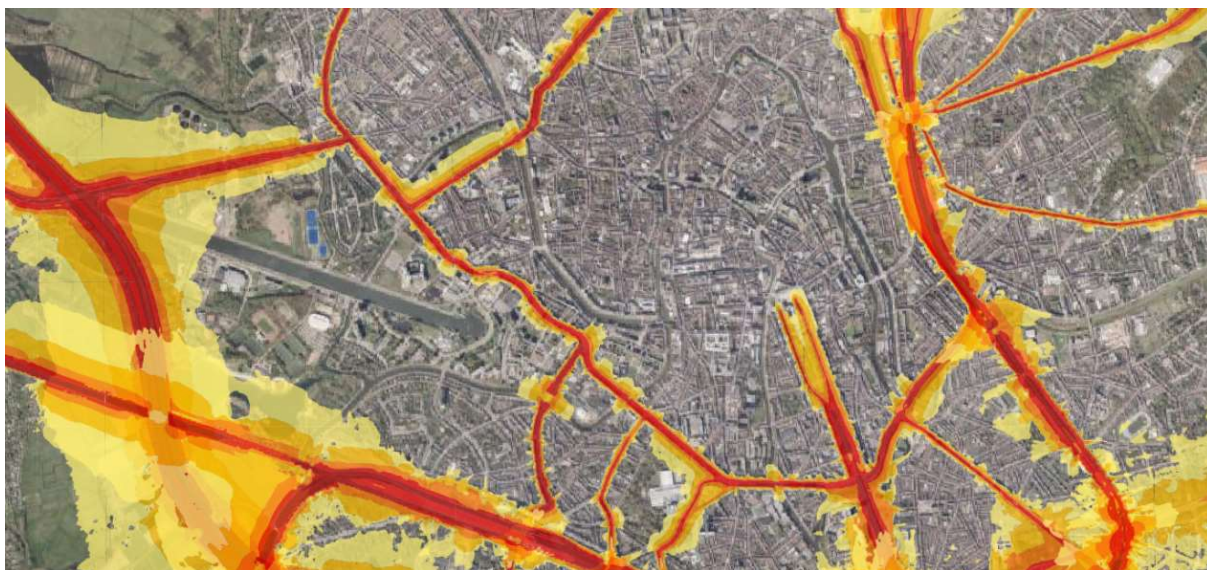

Figuur 6: Openlucht sportfaciliteiten Molem (Vlaamse Overheid, 2020)

De gebieden van de Blaarmeersen bieden mogelijkheden in verband met sportfaciliteiten. In vogelvlucht ligt dit gebied op minder dan kilometer afstand van de rand van Molem. Doordat de Watersportbaan de twee gebieden van elkaar scheidt, moet er echter een afstand van ongeveer drie kilometer overbrugd worden. Hetgeen er mogelijks toe kan leiden dat mensen niet of minder vaak gebruik zullen maken van deze toch nabijgelegen faciliteiten. Zodoende blijkt dat de openlucht sportfaciliteiten voor de mensen uit de buurt Molem schaars zijn.

GELUIDSBELASTING

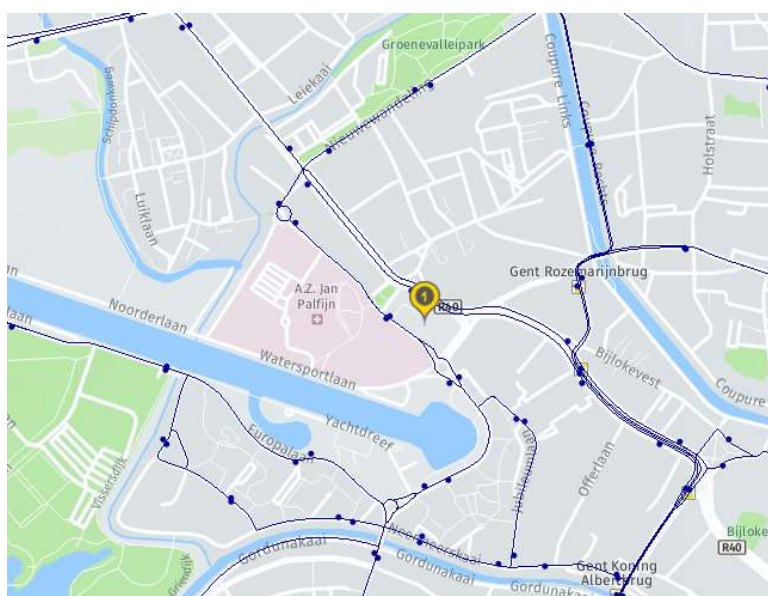
Figuur 7 toont een overzicht van de intensiteit van de geluidsbelasting binnen de geselecteerde omgeving. De geluidsbelasting staat er weergegeven voor zowel het werk-, als spoorverkeer. Opvallend is het feit dat de wijk Watersportbaan in zeer kleine mate geluidsoverlast ondervindt. Bij de wijk Molem is dit op sommige plaatsen wel in meerdere mate het geval. Dit is voornamelijk ten gevolge van de N466, die een drukke doorgangsweg vormt richting de R4.

Figuur 7: Geluidsbelasting (Vlaamse Overheid, 2020)

MOBILITEIT

Figuur 8 bevat een overzicht van haltes en reiswegen van De Lijn. Zowel in de buurt van Campus Dunant als de Watersportbaan bevinden zich een tiental haltes van De Lijn. Deze bevinden zich in en rond beide sites. In de buurt van de wijk Malem zijn er ook een aantal haltes te vinden maar deze situeren zich voornamelijk langs grotere wegen zoals de Rooigemlaan (R40) en de Drongensesteenweg (N466).

Figuur 8 Haltes en reiswegen De Lijn (Vlaamse Overheid, 2020)

Naast de haltes en reiswegen van De Lijn, bevindt zich op Figuur 9 ook een overzicht van het transport over water in de buurt van Campus Dunant, Watersportbaan en Malem. De bevaarbare waterloopsegmenten bevinden zich vooral in de buurt van Watersportbaan (Leiearm) en in de buurt van Malem (Noordelijke Leie).

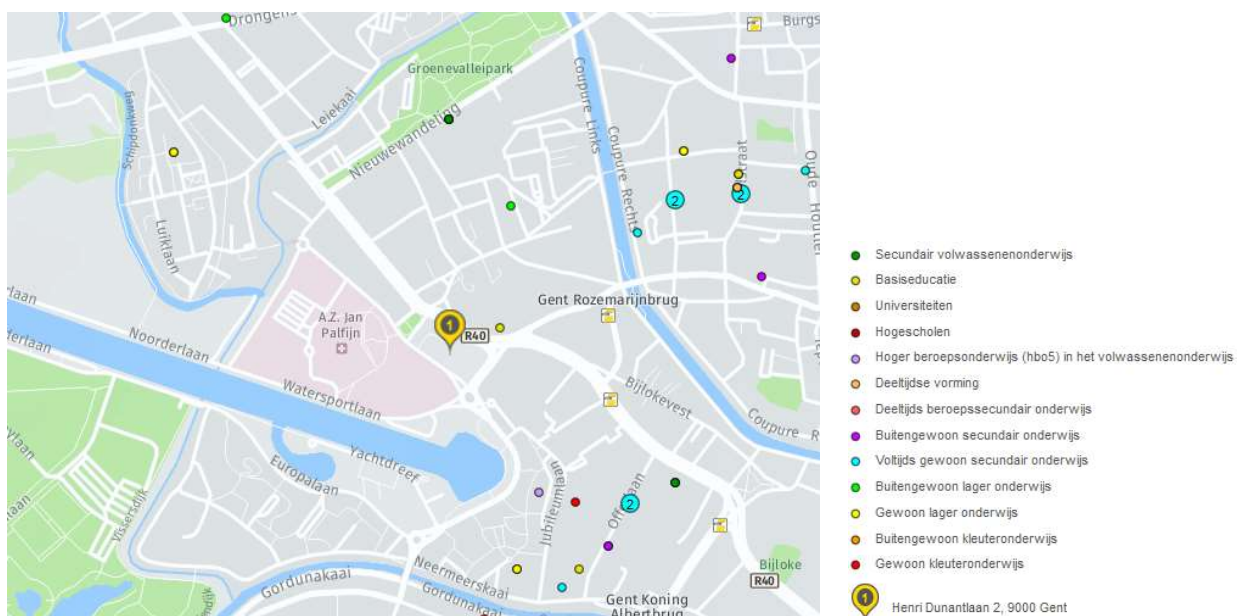

Figuur 9 transport over water (Vlaamse Overheid, 2020)

ONDERWIJS

Het huidige onderwijsaanbod (zie Figuur 10) situeert zich voornamelijk buiten de wijken Malem en Watersportbaan. In Malem is er uitsluitend de Stedelijke Basisschool Het Eiland (kleuteronderwijs en lager onderwijs) aanwezig. Verder is er in deze buurt nog een school van het buitengewoon lager onderwijs te vinden. Op ongeveer een kilometer van Malem is er overigens nog een school van het (buitengewoon) secundair onderwijs aanwezig. Een school van het buitengewoon kleuteronderwijs bevindt zich dan weer iets verder, op ongeveer drie kilometer buiten Malem. In de site Watersportbaan bevinden zich geen scholen. Wel is er binnen een straal van een kilometer respectievelijk een school van het kleuter-, lager en secundair onderwijs aanwezig.

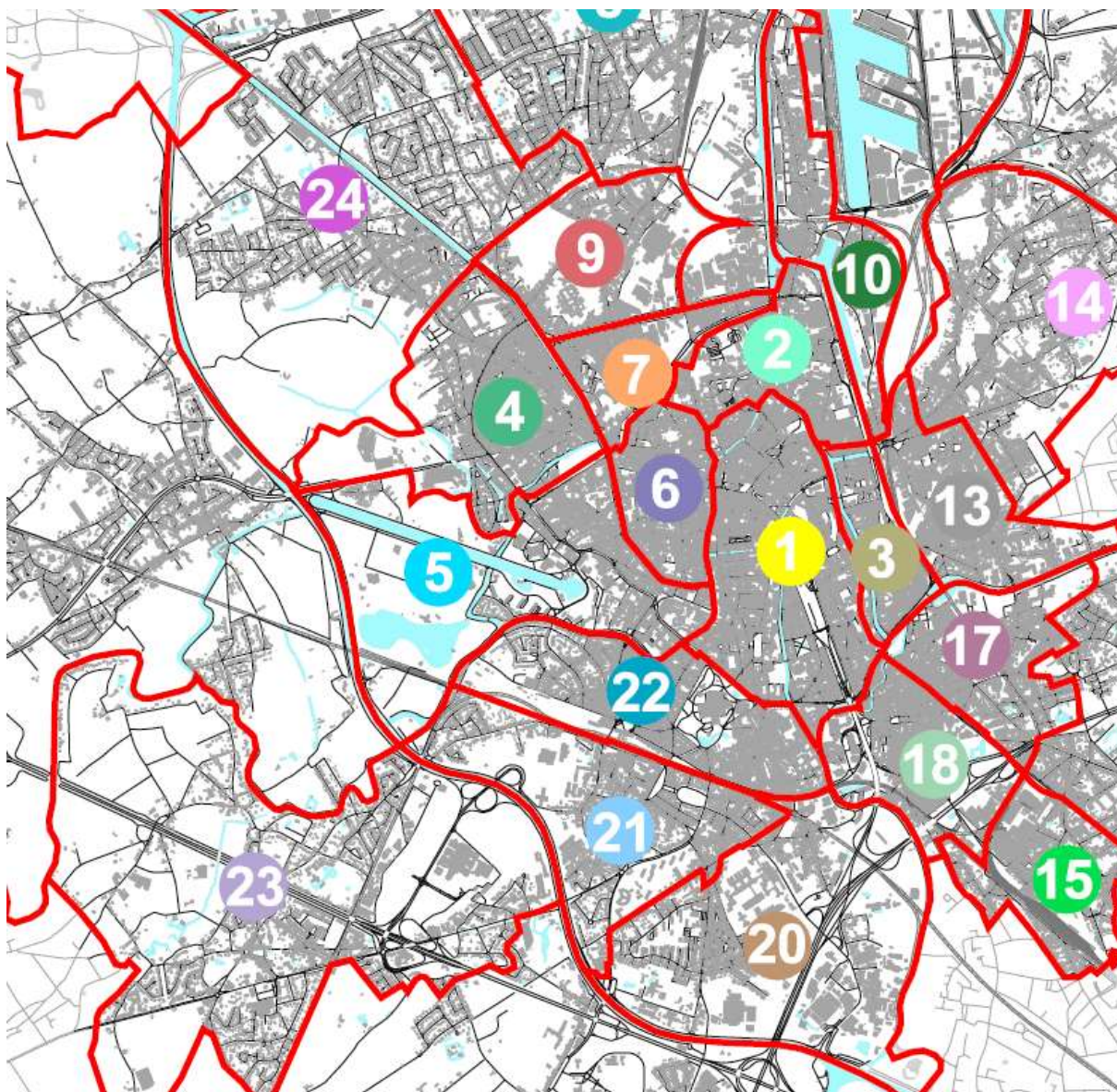
Het overzicht bevat evenwel geen gedetailleerde weergave van campussen hoger onderwijs in de omgeving. In de buurt van Malem en Watersportbaan bevinden zich enkele campussen van de Universiteit Gent. De campussen binnen een straal van een kilometer zijn: campus Dunant, campus HILO en campus Coupure.

Figuur 10: Overzicht onderwijsaanbod (Vlaamse Overheid, 2020)

EEN STATISTISCHE VERKENNING VAN DE BUURT

Op basis van de database Provincie in cijfers (2020) kunnen heel wat statistische gegevens gevonden worden over de gebieden Malem en Watersportbaan. Een deel van deze gegevens zijn specifiek toegespitst op deze regio's waarop binnen dit onderzoek gefocust wordt, meer bepaald onder de statistische sectoren Malem en Neermeersen. Merk op dat het gebied Neermeersen iets breder is dan het te onderzoeken gebied. Daarnaast is het niet altijd mogelijk om specifieke data te vinden per statistische sector. Daarom wordt er soms verwezen naar data die zich over een groter gebied verspreiden, meestal op wijkniveau (zie Figuur 11). In het geval van Malem is dit de wijk Brugse Poort-Rooigem (wijk vier op de kaart). Voor het gebied bij de Watersportbaan is dit de wijk Watersportbaan-Ekkergem (wijk vijf op de kaart). Dit brengt evenwel de nodige vragen rond representativiteit met zich mee. Een ander aspect waar rekening mee gehouden moet worden is het feit dat veel van de data vaak nog maar de laatste jaren gemeten worden. Het is met andere woorden niet altijd mogelijk om een vergelijking te maken met de historische data.

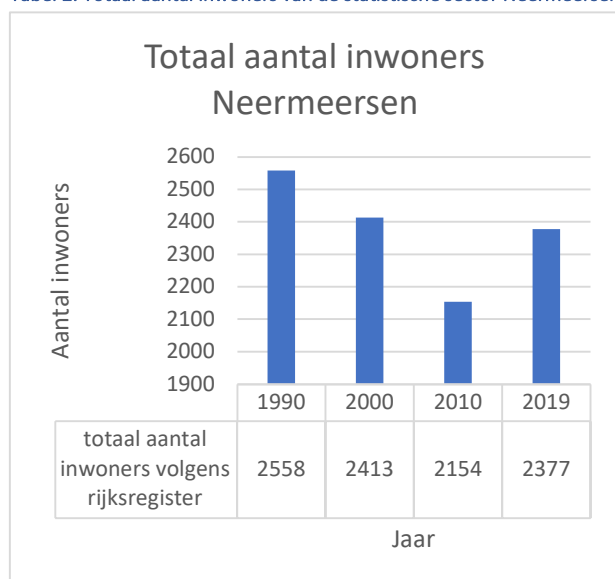

Figuur 11: Overzicht Gentse wijken (Stad Gent, 2020a)

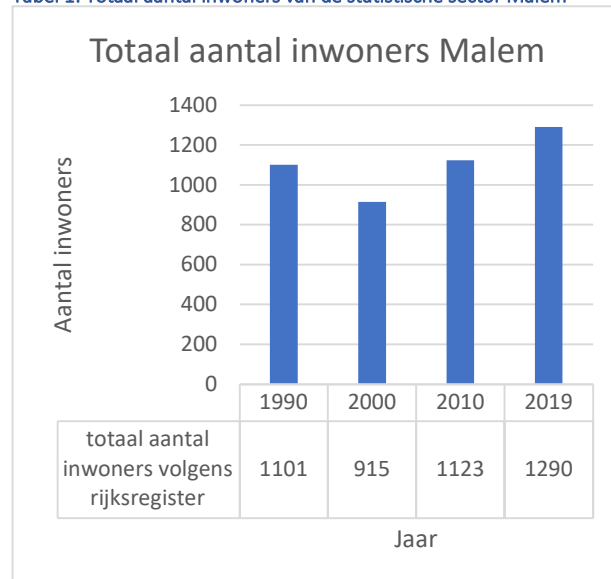
INWONERS

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal inwoners in de statistische sectoren Neermeersen en Malem. De sector Neermeersen heeft ongeveer dubbel zoveel inwoners ten opzichte van Malem. Dit is deels te

Tabel 2: Totaal aantal inwoners van de statistische sector Neermeersen

Tabel 1: Totaal aantal inwoners van de statistische sector Malem

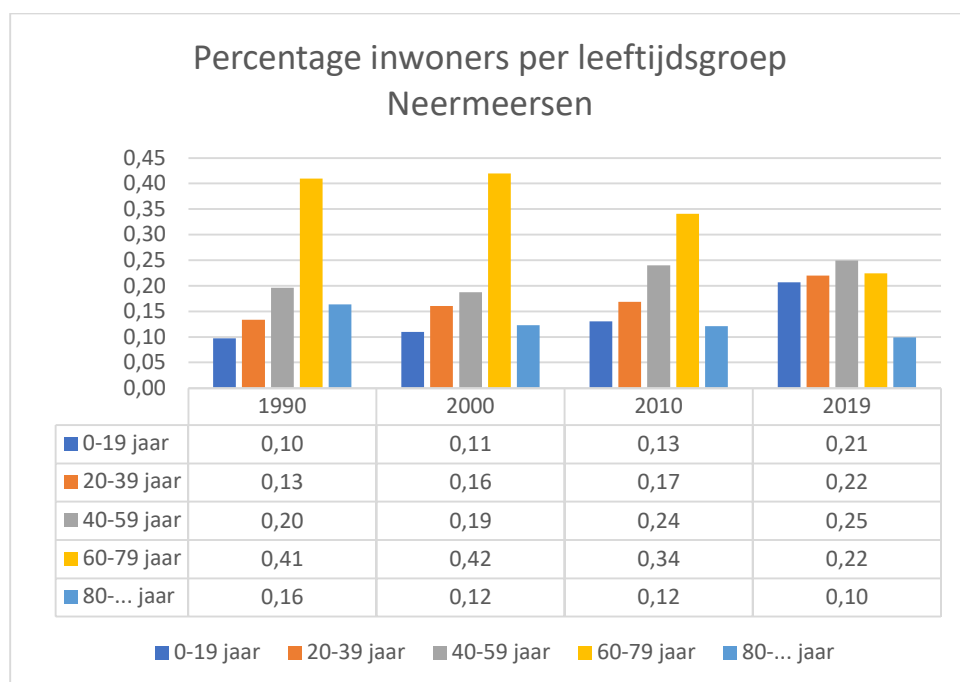

verklaren door de oppervlakte van het gebied enerzijds en de hoogbouw binnen de sector Neermeersen anderzijds. Opvallend bij de cijfers in de sector Neermeersen is de daling van 16% van het aantal inwoners in de sector Neermeersen tussen 1990 en 2010.

INWONERS PER LEEFTIJDSGROEP

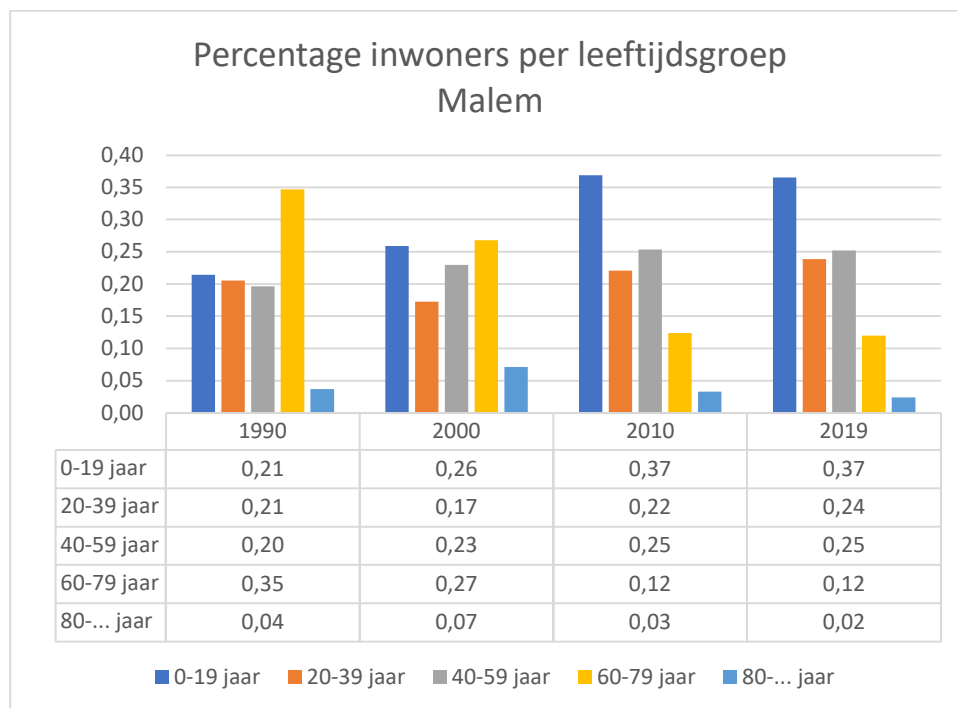
Een indeling van het aantal inwoners per leeftijdsgroep (zie Tabel 3 en 4) **Erreur ! Source du renvoi introuvable.** Erreur ! Source du renvoi introuvable. tonen een duidelijke evolutie aan van de sectoren Neermeersen en Malem.

Tabel 3: Relatieve weergave de spreiding in leeftijd binnen de statistische sector Neermeersen

De bevolking van de sector Neermeersen bestond in het jaar 1990 voor meer dan 40% uit 60- tot 79-jarigen. Doorheen de jaren is er echter een daling van dat percentage merkbaar en verschuift het aandeel naar een jongere bevolkingsgroep. Zo verdubbelt het aandeel jongeren (tussen 0 en 19 jaar) in de buurt. Algemeen kan gesteld worden dat het aandeel van het jongere segment is toegenomen, terwijl het aandeel van het oudere is afgenomen. Zodoende is er sprake van een verjonging van de buurt.

Tabel 4 Relatieve weergave de spreiding in leeftijd binnen de statistische sector Malem

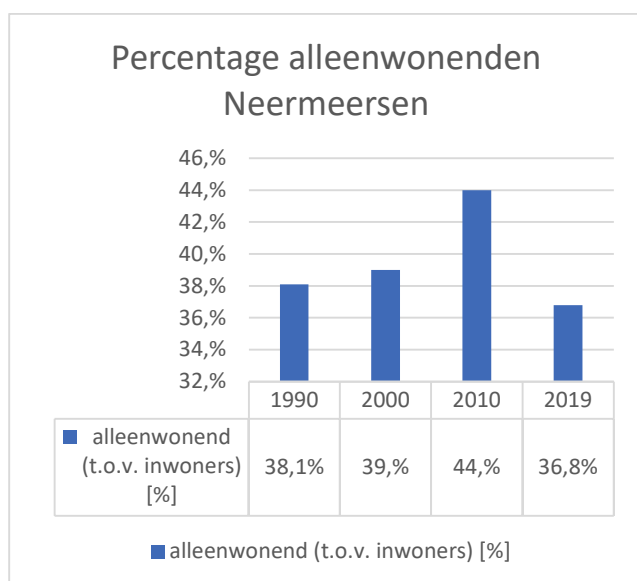

Een soortgelijke trend is op te merken in de sector Malem. Het aantal van de inwoners tussen 60- en 79-jaar is gedaald van 35% naar 12%, terwijl het aantal inwoners tussen 0- en 19-jaar gestegen is van 21% naar 37% tussen 1990 en 2019. Eenzelfde constatacie kan geformuleerd worden zoals bij de sector Neermeersen. Bijgevolg kan gesteld worden dat zowel Neermeersen, als Malem een groter aandeel jongeren kent, in vergelijking met twintig jaar geleden.

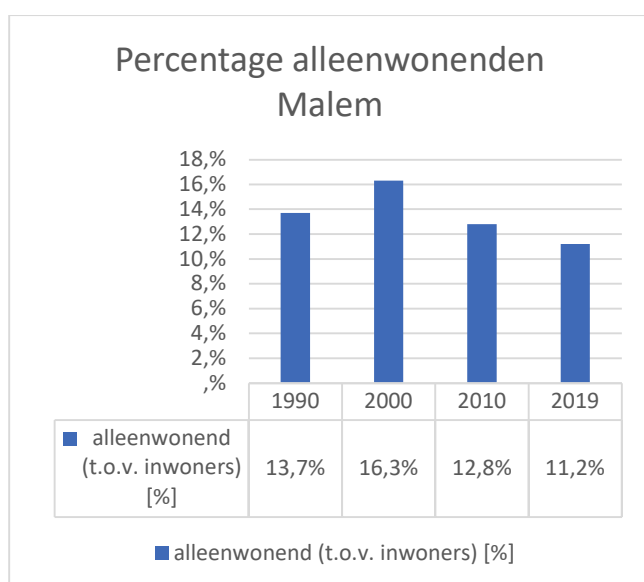
PERCENTAGE ALLEENWONENDEN

Een opvallend aspect is het aantal alleenwonenden binnen de twee eerder besproken sectoren (zie Tabel 5 en 6)**Erreur ! Source du renvoi introuvable.** Binnen de sector Neermeersen bedraagt dit aantal in 2019 36.8% van het totaal inwoners. In 2010 loopt het zelfs op tot 44%. Bijkomend is dit percentage in vergelijking met de sector Malem bijzonder hoog. Het percentage alleenwonenden is in 2019 slechts 11.2%. Het aandeel alleenwonende ligt op die manier bijna vier keer hoger dan in de sector Neermeersen.

Tabel 5: Percentage alleenwonenden in de statistische sector Neermeersen

Tabel 6: Percentage alleenwonenden in de statistische sector Malem

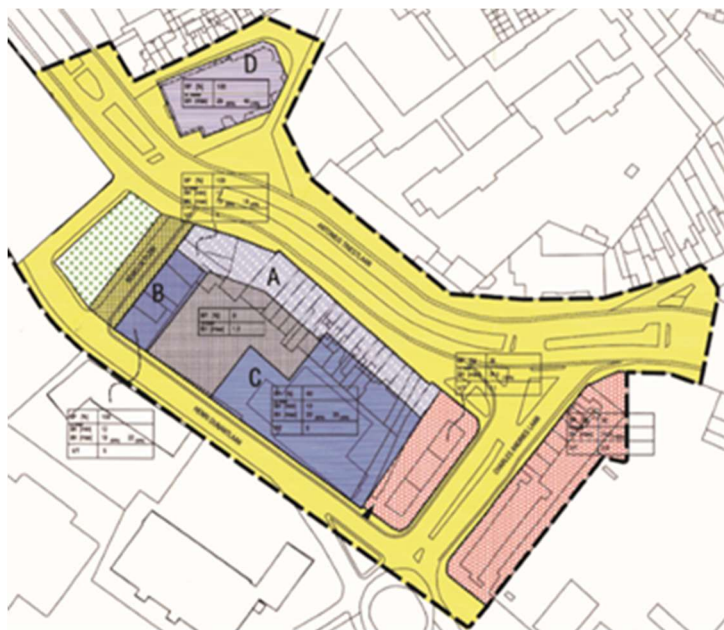

ANALYSE VAN DE SITES

In dit deel zullen de drie verschillende gebieden van dichtbij bekeken worden. De focus ligt namelijk op onderwijs, voorzieningen en mobiliteit. Onder onderwijs vallen alle verschillende vormen van onderwijs inclusief buitengewoon- en volwassenenonderwijs. Bij het luik over voorzieningen worden naast sportmogelijkheden ook gezondheidsvoorzieningen bekeken.

DUNANT

Voor de campus Dunant II, die in het gebied Bisschop Triestlaan ligt, geldt een Bijzonder Plan van Aanleg (BPA). Op het BPA voor het gebied Bisschop Triestlaan (zie Figuur 12 Gebied Bisschop Triestlaan) zijn er verschillende zones voor gemeenschapsvoorzieningen aanwezig.

Figuur 12 Gebied Bisschop Triestlaan

Figuur 13: Gebied Bisschop Triestlaan

Zone A en C bevatten de eigenlijke campus Dunant van Universiteit Gent. Het oorspronkelijke BPA is goedgekeurd op 19 augustus 1967. Het doel daarvan ligt onder meer in het voorzien van een terrein waarop de universiteit kan uitbreiden. Hieraan is overigens een onteigeningsplan gekoppeld om een aantal herenhuizen langs de Bisschop Triestlaan (huidige Antonius Triestlaan) te onteigenen en nadien te slopen (Iris Consulting, Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke planning, z.d.).

Binnen zone B staat een gebouw van Upkot, waar meerdere studentenkoten in gevestigd zijn. De plaatselijke kerk is gevestigd binnen zone D voor gemeenschapsvoorzieningen. Verder is er een parkzone aanwezig. Het gaat hier om een bestaand parkje dat echter nog niet echt kwalitatief als park is ingericht en dat daardoor, maar ook mede door het feit dat het aan alle zijden door verkeerswegen wordt omgeven, nauwelijks deze functie kan vervullen. Opwaardering wordt vooral zinvol indien ook de “zone voor openbaar plein” wordt mee aangepakt (Iris Consulting, z.d.).

Uit het plan blijkt dat tussen de gebouwen van Upkot en de campus Dunant een zone is voorzien voor stedelijke pleinontwikkeling. Uit de benaming van dit gebied kan worden geïnterpreteerd dat deze zone in de toekomst kan fungeren als openbaar plein, wat het momenteel niet is. De zone nodigt in elk geval niet uit om samen te komen of om er mensen te ontmoeten. Een plein kan worden omschreven als een open plek tussen bouwwerken. Pleinen

hebben vaak een eigen (straat)naam en zijn vaak versierd met beeldhouwwerken, fontein en of verfraaid straatmeubilair zoals lantaarnpalen, zitbanken en zo verder.

Aan de hand van de bovenstaande omschrijving van een plein kan geïnterpreteerd worden dat de zone tussen campus Dunant en Upkot dienst kan doen als een openbaar plein. Ook uit de benaming 'stedelijke pleinontwikkeling' die wordt gegeven aan dit gebied kan worden verstaan dat hier mogelijkheden zijn om een plein te ontwikkelen. Tegenwoordig wordt deze zone grotendeels ingenomen door fietsstallingen voor studenten. Voor de rest beschikt deze zone over enkele banken en tafels waar weinig gebruik van wordt gemaakt.

Uit de toelichtingsnota, geschreven door Iris Consulting, (z.d.) blijkt dat er intenties zijn om een aangename publieke ruimte te creëren. Het wordt als volgt geformuleerd: "Er moet veel aandacht worden besteed aan het inrichten van de openbare ruimte omheen het gebouw en de centrale ingang van de faculteit. Op dit ogenblik is de kwaliteit van het openbaar domein niet alleen bedroevend maar schiet ook kwantitatief te kort om de behoeften van het groot aantal mensen die in deze omgeving werken, studeren . . . op te vangen. De uitbreiding van de faculteit en de realisatie van een multifunctioneel project zal die behoefte nog doen toenemen."

Het gebied waar Campus Dunant I ligt, beschikt over verschillende campussen, sportfaciliteiten en een ziekenhuis. Voor de rest wordt het gebied vooral ingenomen door graspleinen, parkings en openbare wegen (Watersportlaan, Henri Dunantlaan, Constant Dosschweg). In vergelijking met het gebied Bisschop Triestlaan, waar Campus Dunant II ligt, is er voor dit gebied geen BPA (Stad Gent, z.d.-b). Hieruit kan worden geconcludeerd dat er voor dit gebied momenteel geen perspectieven zijn voor wat er mogelijk kan veranderen, in tegenstelling tot het gebied van Dunant II.

ONDERWIJS

CAMPUS DUNANT

De gebouwen van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen (FPPW) situeren zich in de Henri Dunantlaan.

CAMPUS HILO

Naast Campus Dunant I, ligt in dit gebied ook Campus HILO van UGent, Het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding.

ARTEVELDEHOGESCHOOL – CAMPUS WATERSPORTBAAN

Deze campus van de Arteveldehogeschool is in gebruik sinds begin 2019. Alle opleidingen van Artevelde kunnen op deze campus les krijgen, maar deze campus wordt vooral voorzien voor de opleiding Educatieve bachelor secundair onderwijs (Lichamelijke opvoeding/Bewegingsrecreatie) (Arteveldehogeschool, z.d.).

MOBILITEIT

Het gebied Dunant I is vooral omringd door autowegen. De omringende wegen zijn de Watersportlaan, de Henri Dunantlaan en de Constant Dosschweg. De Watersportlaan loopt hoofdzakelijk langs de Watersportbaan, het AZ Jan Palfijn en de verschillende sportvoorzieningen. Deze weg is een verlengde van de Noorderlaan, die in verbinding staat met de R4, de grote ring rondom Gent. In de andere richting komt men uit op een rotonde die in verbinding staat met de R40, de kleine ring rond het centrum van Gent. De Watersportlaan is een drukke weg waar aan beide kanten fietspaden voorzien zijn. Er is echter maar één zebrapad voorzien over de gehele lengte van deze weg, wat ervoor zorgt dat het weinig uitnodigend is om deze weg over te steken.

De Constant Dosschweg is een relatief rustigere weg dan de Watersportlaan. Deze weg verbindt De Henri Dunantlaan met de Watersportlaan/Noorderlaan langs het AZ Jan Palfijn. Er zijn aan beide kanten van de weg fietspaden voorzien en de maximumsnelheid voor wagens bedraagt hier 30 km/u. De Henri Dunantlaan ligt zowel

langs Campus Dunant I als Campus Dunant II van de UGent. Deze weg zorgt als het ware voor een splitsing tussen de twee campussen, vandaar dat er ook een onderverdeling is (Dunant I en II). De beide campussen worden verbonden met elkaar door twee zebrapaden. Dit is voor voetgangers de veiligste manier om zich van het ene naar het andere gebouw te verplaatsen.

Aan de andere kant van het gebied Campus Dunant II ligt de Antonius Triestlaan. Dit is een onderdeel van de R40, de kleine ring rond Gent. Dit is een drukke weg waar auto's in beide richtingen rijden, elk op 2 rijstroken. De maximumsnelheid voor wagens is hier 50 km/u, net zoals op de rest van de R40. De Henri Dunantlaan en de Antonius Triestlaan worden verbonden met elkaar door de Charles Andrieslaan en het Beneluxplein. In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, is dit geen plein maar wel een openbare weg.

VOORZIENINGEN

GUSB

Binnen dit gebied ligt het Universitair Sportcentrum (GUSB). Uit de infobrochure van Universiteit Gent (z.d.) kan informatie gehaald worden over verschillende sportaanbiedingen. Er wordt onder andere informatie gegeven over de verschillende sporten die beoefend kunnen worden in het sportcentrum, op welke dagen die doorgaan, wat de tarieven zijn...

Het sportaanbod van het Universitair Sportcentrum is toegankelijk voor zowel studenten die ingeschreven zijn aan de Universiteit van Gent, als voor externen. Met andere woorden kan gezegd worden dat dit aanbod ook geldt voor buurtbewoners die in de omgeving van de watersportbaan wonen. Uit de infobrochure blijkt echter wel dat de tarieven hoger liggen voor externen. Als voorbeeld kijken we naar het basketbalaanbod. Studenten, ingeschreven aan UGent, kunnen genieten van dit aanbod voor € 2,20 per beurt, € 10 voor 5 beurten en € 20 voor 10 beurten. Externen daarentegen betalen meer voor dit aanbod, namelijk € 4,40 per beurt, € 20 voor 5 beurten en € 40 voor 10 beurten. Ook voor de huur van de terreinen betalen externen meer dan studenten, namelijk € 22 per uur, waar studenten al een terrein kunnen huren voor € 16,5 per uur. Zoals voorgaande gegevens aantonen, kan vastgesteld worden dat bewoners en andere externen al snel het dubbele betalen om gebruik te maken van de sportvoorzieningen van het Universitair Sportcentrum (Universiteit Gent, 2019).

ARTEVELDEHOGESCHOOL – CAMPUS WATERSPORTBAAN

De campus beschikt over de volgende voorzieningen:

Grote multifunctionele sportzaal	Judozaal
Oefenruimte met klimmuur	5 leslokalen van diverse grootte
Fitnessruimte	Werkplekken voor studenten
Danszaal	Overdekte fietsenstalling

Tabel 7: Voorzieningen Arteveldehogeschool – Campus Watersportbaan

Het sportaanbod van de hogeschool is hoofdzakelijk voorzien voor studenten, dat kan worden afgeleid uit de informatie die op de website van de Arteveldehogeschool staat en de sportbrochures van de Arteveldehogeschool (2020).

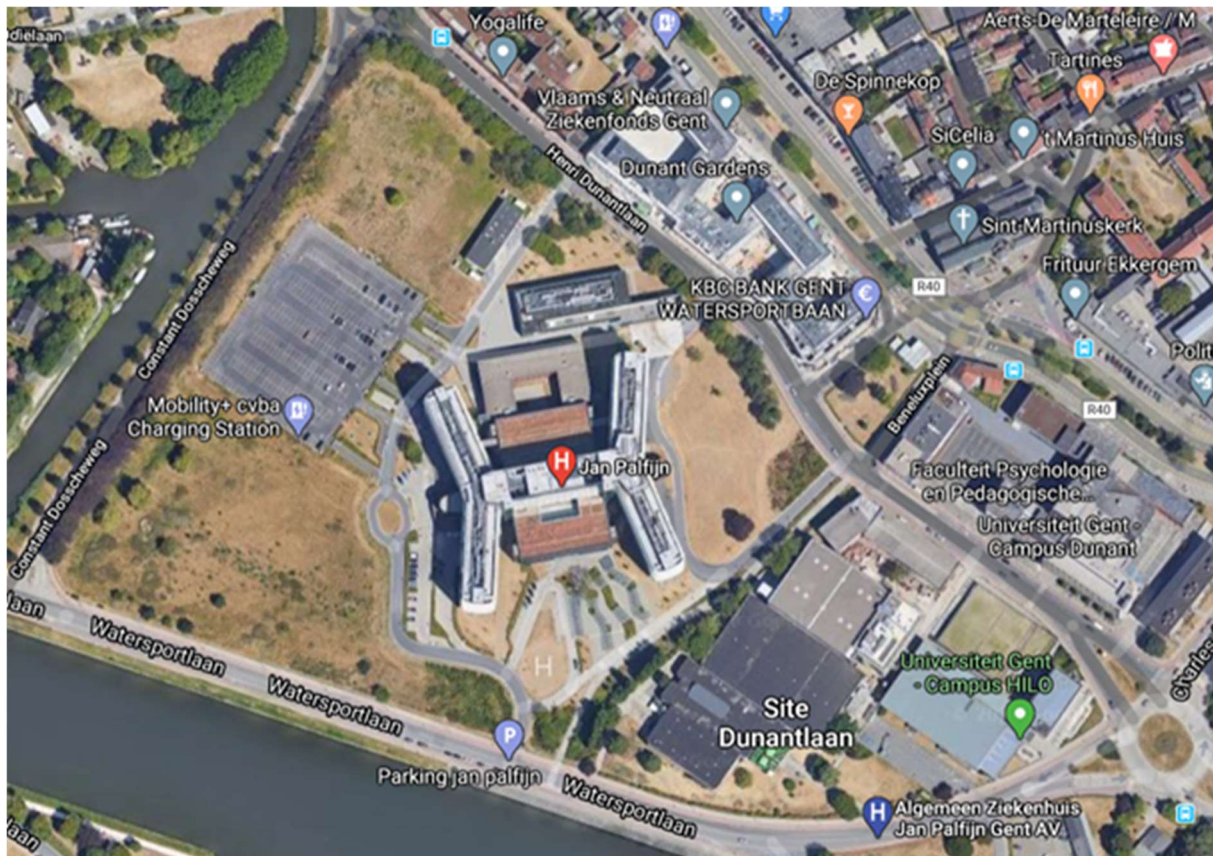
AZ JAN PALFIJN

Van 2012 tot 2014 is het AZ Jan Palfijn in Gent grondig gerenoveerd. De site Watersportbaan is behouden en zowel de binnen- als buitenzijde van het gebouw heeft een grondige facelift gekregen. Het resultaat is een hedendaags, modern ziekenhuis dat voldoet aan de essentiële behoeften van patiënten, bezoekers en medewerkers. De bedoeling van de renovatie is een betere zorgverlening, een beter comfort en een modernere medische infrastructuur. De hoofdingang is overigens verplaatst naar de kant van de Watersportbaan, waar eveneens een

ruime fietsstalling, parkeerplaatsen voor mensen met een beperking en laadpalen voor elektrische wagens zijn voorzien (AZ Jan Palfijn, z.d.).

Figuur 14: Grondplan Campus Dunant I

Figuur 15: Luchtfoto Jan Palfijn, Site Dunantlaan

MALEM

Malem is een onderdeel van de stadswijk Brugse Poort-Rooigem (Stad Gent, 2020b). Deze wijk kwam tot stand door de bouw van de ringvaart in 1950. Tijdens deze bouw kwam voor het eerst een stuk land tussen Drongen en Gent droog te liggen waar er verschillende huizen konden komen (D'haeseleer, z.d.). De wijk wordt soms ook wel

‘Het Eiland Malem’ genoemd omdat deze volledig omgeven wordt door Leiearmen. Oorspronkelijk heette de wijk Malem eigenlijk ‘Heldenhulde’. De naam Maelhem is voor het eerst opgedoken in de veertiende eeuw. Mael verwijst naar een dieper gelegen stuk grond, hem verwijst naar ham of een uitspringend stuk hoger land (Gentblogt, 2008). Dit kan verklaard worden door de Leie-armen die zich rondom de wijk begeven. De benaming Maelhem is uiteindelijk geëvolueerd naar de huidige benaming, namelijk Malem.

Figuur 16: Luchtfoto Malem

Op bovenstaande foto is duidelijk zichtbaar dat de huizen in de woonwijk Malem grotendeels eenzelfde karakter uitstralen. Ze zijn allemaal wit geschilderd en hebben een zwart dak. Deze uitstraling is uniek voor de woonwijk Malem. Bovendien is er in deze wijk veel aandacht besteed aan de aanleg van wegen en de vestiging van woningen (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016). De wijk is enerzijds bebouwd door Stad Gent en anderzijds door sociale huisvestingsmaatschappijen. Er zijn door de sociale huisvestingsmaatschappijen 345 eengezinswoningen en 73 appartementen gebouwd (Gentblogt, 2008). Deze huizen zijn ofwel standaard gezinswoningen, woningen voor grote gezinnen, duplexwoningen of appartementsgebouwen van drie verdiepen (Vlaanderen is erfgoed, 2016). Er is overigens een gebied dat niet zwart-wit kleurt en dat is het Heldenplein. Hier werden roodbruine appartementsgebouwen neergezet door de stad zelf. Er is gekozen voor middelhoogbouw, namelijk vier bouwlagen. Op het gelijkvloers van deze bebouwing bevinden zich winkels (Vlaanderen is erfgoed, 2016). Dit plein bevindt zich in het hart van de wijk samen met een school, een speelplein, winkels, de kerk en zo verder (Gentblogt, 2008). Het Heldenplein vormt het centrum van de wijk (Vlaanderen is erfgoed, 2016). Ook voor de wijk Malem is er geen BPA beschikbaar (Stad Gent, z.d.). Er is momenteel geen zicht op veranderingen binnen het gebied.

Aan de wijk Malem is een hoge tot uitzonderlijke erfgoedwaarde toegekend. Dit onder meer door de samenwerking van verschillende huisvestingsmaatschappijen bij het bouwen van de wijk, de aanwezigheid van herdenkingsmonumenten, plaatsnamen die refereren naar de Tweede Wereldoorlog en verschillende erfgoedelementen waaronder de architectuur (Vlaanderen is erfgoed, 2016). Wat ook heeft bijgedragen tot deze erfgoedwaarde is de naastgelegen wijk Watersportbaan. Deze wijk is na de oorlog bebouwd met hoogbouw in het groen, terwijl Malem een traditionele volkswijk is geworden. Beiden zijn belangrijke paradigma's van sociale woningbouw na de Tweede Wereldoorlog (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016).

ONDERWIJS

In de wijk Malem bevindt zich de Freinetschool Het Eiland. De school is gelegen op het Heldenplein. Verder zijn er in de buurt meerdere lagere- en secundaire scholen te vinden. Binnen een straal van één kilometer kan je ook terecht in het buitengewoon onderwijs. Buitengewoon kleuteronderwijs bevindt zich iets verder op ongeveer drie kilometer vogelvucht van Malem.

MOBILITEIT

Omstreeks 1950 werden de Leie-armen rondom Malem op vier plaatsen afgedamd om de wijk vlotter toegankelijk te maken. Hierdoor kwam de wijk in verbinding te staan met de Drongensesteenweg en de Rooigemlaan (Bogaert, Lanclus, Vandeweghe, & Verbeeck, 2016). Er is bovendien ook een autovrije doorgang gemaakt.

Wat betreft openbaar vervoer lopen de tram- en busroutes voornamelijk langs de Rooigemlaan en de Drongensesteenweg. De routes bevinden zich volledig buiten de wijk Malem. Bovendien bevindt de wijk zich net buiten de verschillende sectoren van het Circulatieplan (Stad Gent, 2020b).

VOORZIENINGEN

In Malem is een Open Huis aanwezig (Breendonkstraat nr. 1). Een Open Huis is een ontmoetingsplaats voor 55-plussers. Vrijwilligers staan in voor het organiseren van activiteiten. In Gent zijn er 21 Open Huizen, elk met hun eigen karakter en eigen invulling (Stad Gent, z.d.-a). Verder bevat Malem een speeltuin op het Heldenplein en een speeltuin op het Landingsplein (zuiden van Malem). Wat sport in de wijk betreft, is er enkel buurtvoetbal op het Landingsplein en mogelijkheid tot petanque in de Breendonkstraat (Stad Gent, 2020b).

WATERSPORTBAAN

In de jaren '50 is de Blaarmeersen-Neermeersen een moerassig gebied. Door de aanleg van de Nationale Watersportbaan Georges Nachez wordt de omgeving bebouwbaar gemaakt. Waarin sociale woningbouw, georganiseerd in hoge flatgebouwen wordt afgewisseld met open ruimte, groen en zones gereserveerd voor ontspanning en recreatie (Stad Gent, z.d.-a).

In de jaren '50 is er een BPA opgemaakt voor de watersportbaan. Men wou de watersportbaan combineren met groene zones en urbanisatie om de naoorlogse woningnood op te vangen. Omdat hoogbouw minder oppervlakte inneemt is er meer plaats voorzien voor groen, recreatie en voorzieningen. Wegens te weinig financiële mogelijkheden is de voorziene sportinfrastructuur niet gebouwd (Vlaanderen is erfgod, z.d.).

De focus binnen dit onderzoek ligt vooral op de sociale woningen die gelegen liggen aan de Watersportbaan en de Neermeerskaai. Deze buurt zal vergeleken worden met Malem en bovendien nagaan welke rol de campus Dunant speelt in de verschillende woonwijken.

ONDERWIJS

Aan de watersportbaan zelf zijn geen onderwijsinstanties te vinden. Eenmaal verder gekeken wordt, buiten de buurt, zijn er verschillende scholen te vinden op ongeveer 600 meter van de sociale hoogbouw woningen aan de Neermeerskaai. Daar zijn verschillende lagere scholen, secundaire scholen, volwassen onderwijs en deeltijds kunstonderwijs te vinden (Stad Gent, z.d.-b).

MOBILITEIT

De plannen voor een brug over de Watersportbaan worden later in dit document beschreven.

VOORZIENINGEN

Als men naar de buurt Watersportbaan kijkt aan de hand van de wijkkaart (Stad Gent, z.d.-b) zien we dat er één publiek sanitair is. Daarnaast is er geen bibliotheek, kringwinkel of OCMW in deze buurt.

Aan de watersportbaan vindt je verschillende hoge blokken sociale woningbouw, die beheerd worden door verschillende sociale huisvestingsmaatschappijen (WoninGent, Volkshaard, De Gentse Haard). In totaal zijn er

1.498 appartementen. Deze hoogbouw woningen zijn een iconische voorbeeld van het CIAM Principe. De hoogbouw heeft zeven tot twintig bouwlagen, de grote verkeerswegen worden organistisch aangelegd terwijl de wandelpaden tussen de gebouwen een pittoresk karakter hebben (Vlaanderen is erfgoed, z.d.).

Ook enkele sportverenigingen bevinden zich hier zoals de 'Gentse Kano en kajak organisatie' en de 'Koninklijke Cano Club Gent'. Verder is er ook een hondenloopweide en een speeltuin, een parking voor autocars en het buurthuis 'De Kring'.

Op vlak van gezondheidszorgvoorzieningen vinden we het wijkgezondheidscentrum en een huisarts (die net naast de sociale woningbouw ligt). Daarnaast ligt er een Centrum Geestelijke gezondheidszorg in de buurt (Stad Gent, z.d.-b).

Eenmaal we wat verder kijken vinden we aan de Neermeerskaai (ongeveer 600 meter van de sociale woningen) een bibliotheek, het lokale OCMW, en een lokaal dienstencentrum (Stad Gent, z.d.-b).

NIEUW WIJKGEZONDHEIDSCENTRUM

Naast de Watersportbaan ligt de sociale wijk Neermeersen waarin er dertien hoge woontorens staan. De Stad Gent wil tegemoetkomen aan de nood aan meer sociale cohesie wegens een stijgende diversiteit. Aangezien heel wat bewoners een grote kwetsbaarheid hebben en/of in sociaal isolement wonen is er momenteel weinig sprake van sociale samenhang. De Vlaamse Regering (z.d.) stelt: "Met de bouw van een nieuw wijkgezondheidscentrum grijpt de stad Gent deze opportuniteit aan om hiernaast een nieuw wijk(t)huis te voorzien als laagdrempelige ontmoetingsplek om (a) vereenzaming tegen te gaan, (b) in te zetten op leefbaarheid en (c) kansen te creëren voor de bewoners."

Er zou een samenwerking worden opgezet met de vzw Straatwoordenaar om de toegankelijkheid van kwaliteitsvolle relaties en vrije tijd te vergroten voor de mensen in armoede. Daarnaast willen ze ook de toegankelijkheid tot werk en activering vergroten. Hierbij zal het wijk(t)huis een plek vormen waar bewoners kunnen deelnemen aan activiteiten, zich kunnen opgeven als vrijwilliger en kunnen ze gebruik maken van een zinvolle dagbesteding. Het wijk(t)huis is bedoeld als plek voor nieuwe ontmoetingen en nieuwe sociale verbindingen, het opbouwen van duurzame netwerken voor kwetsbare groepen en een concrete vormgeving van participatie (De Vlaamse Regering, z.d.)

De stad wil verder bouwen op de ervaring en expertise van de verschillende actoren aan de watersportbaan zoals de wijkpartners, het wijkactieteam, OCMW, samenlevingsopbouw, beleidsparticipatie, politie ... Voor dit project wordt er een stuurgroep en twee projectgroepen (bouw en inhoud) opgestart waarbij het belangrijk is dat de bewoners maximale worden betrokken doorheen alle projectfasen. Stad Gent ontvangt voor dit project 496.020euro (Vlaamse Regering, z.d.).

ANALYSE VAN DE WIJKPROGRAMMA VAN WATERSPORTBAAN

De stad Gent probeert het beleid zo goed mogelijk af te stemmen op de vragen en noden vanuit de wijken en deelgemeenten. Om die reden is er een uniek traject uitgestippeld waarin alle inwoners van de wijk Watersportbaan-Ekkerghem hun mening kunnen uiten. Het resultaat van dit traject is een programma op maat van Watersportbaan-Ekkerghem. In dit programma kan teruggevonden worden hoe de stad de belangrijkste thema's de komende jaren zal organiseren. Dit programma vormt de basis voor de stad om samen met de inwoners verder te werken aan mogelijke concrete antwoorden op de vragen die in de buurt leven.

Het wijkprogramma is het resultaat van een lang proces van bevestigingen en terugkoppeling. De bewoners van de wijk Watersportbaan-Ekkerghem zijn op verschillende manieren en tijdstippen bevestigd. De bevestiging liep van januari 2004 tot eind 2005. De bewoners van de Watersportbaan zijn betrokken via verschillende kanalen. Zo komt bijvoorbeeld het wijkoverleg Watersportbaan(parasol) tweemaal per jaar samen rond verschillende thema's voor de wijk. Ook de centrumraad van dienstencentrum 'De Vlasschaard' is betrokken en tot slot heeft er een open bevestiging plaatsgevonden rond de positieve en negatieve punten van de wijk. Een belangrijke partner voor de regio Ekkerghem is het buurtcomité, die onder meer een bevestiging heeft georganiseerd tijdens de nieuwjaarsreceptie van 2005 en 2006. Om de bewoners zoveel mogelijk te betrekken heeft het buurtcomité tevens op regelmatige basis hun verslagen in de wijk verspreid. Vanuit de omgeving J. Kluyskensstraat, Bijlokevest en Nonnemeersstraat blijken er minder reacties te komen. Daarmee samenhangend blijkt dat ze zich weinig verbonden voelen met de wijk Watersportbaan-Ekkerghem. Ze voelen zich namelijk meer verbonden met het centrum of de buurt van het Sint-Pieterstation (Stad Gent, 2006).

PROGRAMMAPUNTEN

WONEN

De woningen beschermen en opwaarderen is een belangrijk doel van het stadsbestuur en dus ook in de wijk Watersportbaan-Ekkerghem. Een goede woning is immers zeer belangrijk. Voldoende leefruimte en een goed onderhouden woning, idealiter in een leuke woonomgeving, dragen bij tot het welzijn en de gezondheid van de bewoners. Het stadsbestuur is van mening dat iedere burger het recht heeft op een gezonde en geschikte woning tegen een betaalbare prijs. Daarnaast vindt de Stad het belangrijk dat de 'renovatiegolf' verdergezet wordt, zowel in privéwoningen als in de sociale woningen en de stadswoningen (Stad Gent, 2006).

WONEN IN DE STAD

De wijk bestaat uit een aantal woonbuurten die elk een verschillend karakter hebben. De grenzen tussen de verschillende buurten zijn duidelijk waarneembaar. In de woonbuurten komen verschillende functies samen: het is een woongebied met handel, horeca, scholen, cultuur en andere diensten. In de wijk zijn er heel wat kamerwoningen, deze worden voornamelijk bewoond door studenten. De wijk situeert zich aan de rand van de stad en ook de Watersportbaan/Blaarmeersen zijn vlakbij. De wijk wordt omschreven als een goede plaats om te wonen. Desalniettemin zijn er grote verschillen tussen de verschillende deelgebieden. In Ekkerghem zijn er heel wat vragen bij de grote concentratie aan studentenkoten. Dit kan namelijk een invloed hebben op de leefbaarheid van de buurt. Een aantal bewoners appreciëren de kleinschaligheid van Ekkerghem en de dorpsmentaliteit binnen de stad. Door gebruik te maken van de bouw- en milieuvergunningen kan de Stad bijsturen en optreden tegen overtredingen. Het nieuwe bouwreglement maakt het opsplitsen van eengezinswoningen in kamerwoningen namelijk zo goed als onmogelijk. Op die manier wil de Stad het aantal eengezinswoningen maximaal behouden en de (jonge) gezinnen zo veel mogelijk in de stad te houden en nieuwe gezinnen aantrekken. Door een nieuw Ruimtelijk Uitvoeringsplan voor Overzet (het gebied tussen Einde Were – Beneluxplein – Henri-Dunantlaan en de Leie) wordt de woonfunctie versterkt. Tevens is het een gebied met veel mogelijkheden door de goede ontsluiting, de nabijheid van de Watersportbaan en de Leie. In het verleden waren grote delen van dit terrein enkel

beschikbaar voor bedrijvigheid. Dit is nu anders. Op de voormalige terreinen van Daskalidès komt een woonproject met een negentigtal appartementen (Stad Gent, 2006).

STREVEN NAAR BETERE WONINGEN

De wijk heeft verschillende types van woningen en er wordt heel wat gerenoveerd. Er zijn inwoners en professionele zorgverleners die klagen over de woningen en vooral over de staat van de kamerwoningen. Ze vragen de stad om iets te doen tegen leegstaande en verwaarloosde woningen en de huisjesmelkerij. Er zijn heel wat algemene beleidsmaatregelen die bijdragen tot de woonkwaliteit van de wijk:

- De Stad en andere overheden geven premies om slechte woningen aan te pakken. Op dit moment geeft de Stad een premie voor het vernieuwen van de elektrische installatie en verwarmingsinstallatie.
- De Stad begeleidt Gentse bouwers en verbouwers. Aan de hand van drie uur gratis bouwadvies krijgen zij de noodzakelijke informatie om hun woning op een verstandige manier te (ver)bouwen.
- De Stad treedt op tegen leegstand, verwaarlozing en huisjesmelkerij in samenwerking met de Gentse politie en de Vlaamse Wooninspectie. Er worden controles uitgevoerd op het verhuren van onbewoonbaar verklaarde woningen en huisjesmelkerij
- Op vraag van de huurder kan de Stad de woning controleren op de normen van de Vlaamse Wooncode. Die code omschrijft de minimale kwaliteitsnormen waaraan een huurwoning moet voldoen. Op basis van een controle wordt de eigenaar aangespoord om noodzakelijke veiligheids- en kwaliteitswerken te doen. Indien de eigenaar dat niet doet, neemt de Stad verdere stappen. In het slechtste geval volgt een onbewoonbaarverklaring. Maar dan moeten de bewoners wel elders gehuisvest kunnen worden.
- Het nieuwe bouwreglement maakt het opsplitsen van een één gezinswoningen in kamerwoningen bijna onmogelijk. Op deze manier wil de Stad het aantal ééngezinswoningen maximaal behouden, om (jonge) gezinnen zo veel mogelijk in de Stad te houden en nieuwe gezinnen aan te trekken (Stad Gent, 2006, p.13).

GROEN EN MILIEU

WERKEN AAN EEN GROENER EKKERGEM

Iedereen is fan van een groene stad met veel open ruimte, samen met de voordelen van het stadsleven. De wijken in de 19de -eeuwse gordel zijn echter dichtbebouwd en van weinig openbaar groen voorzien. De aanleg van buurtparkjes, de aanplanting van straatbomen en de ontwikkeling van groenassen en stadsbossen trachten hier een antwoord te bieden op de vraag naar meer groen en openruimte. Tevens wil het stadsbestuur alle inwoners met groene vingers aanmoedigen om zelf de handen uit de mouwen te steken en hun buurt met groen of bloemen op te fleuren. Het gebied rond de watersportbaan biedt heel wat ruimte. Veel mensen (ook van buiten de wijk) komen genieten van het beschikbare groen en de open ruimte.

Bepaalde delen van wijk zijn dichtbebouwd en van het groen afgesneden door belangrijke verkeersassen. Heel wat inwoners uit Ekkergem en de Bijlokevest vragen bijgevolg om meer groen en ruimte in de omgeving van hun woonst. Ze stellen dan ook kleine ingrepen voor zoals geveltuintjes.

- Aan de rand van de wijk lopen de inrichtingswerken van de Groene Vallei op hun eind. Het park is klaar, in 2007 worden de speeltoestellen ingepast.
- Het stadsbestuur biedt aan de wijkbewoners de kans om zelf aan de slag te gaan en zo de wijk groener te maken:
- De bewoners kunnen een groencheque ter waarde van 25euro aanvragen bij de Stad voor de aanleg van een geveltuintje.
- Bij gebrek aan een (grote) tuin kan een groendak (planten op een plat dak) een mogelijkheid zijn om toch nog groen in je leefomgeving te brengen. Daarom geeft de Stad hiervoor een subsidie. Voor extensieve

groendaken (= vetplanten-, mos-, gras-, en/of kruidendak) bedraagt deze 31euro/m². Voor intensieve groendaken (= daktuinen met een intensieve begroeiing) is deze 12,5euro/m².

- De groene zones op de Bijlokesite worden aangepakt en openbaar gemaakt (Stad Gent, 2006, p. 17).

Het gebied tussen de Watersportbaan en de Drongensesteenweg heeft verschillende functies: weekendhuisjes, sport- en clubterreinen, woningen, natuur en een vervallen textielfabriek die gesloopt zal worden voor de aanleg van een woonzone. Hierbij blijven alle recreatiefuncties in het gebied blijven behouden, maar ze worden herschikt en/of heringericht. Ook komen er een aantal nieuwe wandel- en fietsassen door het gebied. Centraal komt er een parkzone, een speelbos en een natuurgebied. De stad laat tevens een studie uitvoeren naar de impact van het verkeer op de luchtkwaliteit. Door deze studie wil men nagaan welke maatregelen er getroffen kunnen worden (Stad Gent, 2006).

OPENBAAR DOMEIN

Een prioriteit van het stadsbestuur is de kwaliteitsvolle invulling van het publiek domein. Centraal in het beleid staan kwaliteitsvolle aanleg en onderhoud van straten, paden, pleinen, fietspaden en voetpaden. Daarnaast wordt er ook in de wijk Watersportbaan-Ekkerghem veel focus gelegd op de openbare verlichting, het straatmeubilair en het publiek sanitair (Stad Gent, 2006).

NETHEID VAN DE WIJK BEVORDEREN

In de wijk doen zich problemen voor in de vorm van zwerfvuil en hondenpoep op straat. Ook onkruid op het voetpad zorgt voor ergernis bij de buurtbewoners. Er zijn dan ook heel wat bemerkingen bij de netheid van de buurt. In Ekkerghem worden deze problemen gelinkt aan de studentenproblematiek. Ze zijn van mening dat, ondanks de vele inspanningen van Ivago en de Stad, de situatie niet verbetert. Op Ekkerghem en Bijlokehof is er een vraag om hondentoiletten te voorzien. Om de netheid in de stad te bevorderen, heeft de stad Gent in 2005 haar bijdrage aan Ivago verhoogd om onder ander extra ophaalbeurten langs de openbare vuilnisbakken mogelijk te maken (Stad Gent, 2006).

DE STAAT VAN DE STRAAT

De straten en voetpaden zijn over het algemeen van goede kwaliteit. Echter zijn er wel straten die dringend aangepakt moeten worden. Die heraanleg is nodig voor een vlotte verkeersafwisseling. Op de coupure Rechts is er ter hoogte van de school een plateau. Ook de Groot-Brittanniëlaan is recent heraangelegd om een vlotte doorstroming van het verkeer te garanderen. Ook de situatie voor voetgangers en fietsers is daardoor veel veiliger geworden. In de omgeving van de Watersportbaan zijn er ook inspanningen geleverd om de voet- en fietspaden aan te pakken. Het fietspad rond de kop van de Watersportbaan is daarbij het meest opvallend. Er werd recent ook een inventaris opgemaakt van alle straten in Gent. Daarbij geeft een code aan in welke staat een bepaalde straat zich bevindt.

Hierdoor is het mogelijk om op een objectieve manier de volgorde van de aanpak van de straten te bepalen. Uiteraard zijn nog tal van andere zaken van belang bij de heraanleg van bijvoorbeeld de rioleringen, de verkeersintensiteiten en verkeersveiligheid, de noodzakelijke collectorwerken, werken aan tramspoorlijnen en de stedelijke projecten aan pleinen en parken noodzaken vaak tot een bijkomende heraanleg van het openbaar domein (Stad Gent, 2006).

MOBILITEIT

De stad wil de verkeersveiligheid garanderen, met in het bijzonder die van de zwakke weggebruiker, met behulp van een mobiliteitsbeleid. Ook de verhoging van de leefbaarheid in de binnenstad en in de woonbuurten is een belangrijke doelstelling. Voetgangers en fietsers moeten zich vlot en veilig kunnen verplaatsen. Om dit te verwezenlijken worden verschillende middelen ingezet: de verkeersleefbaarheidsplannen (VLP's), het urgentieplan verkeersveiligheid, de invoering van zone-30 in grote delen van de stad en de verdere uitbouw van

de fietsroutes. De stad blijft vlot bereikbaar door het stimuleren van andere vervoermiddelen zoals fietsen en het openbaar vervoer. Zo wordt er voor bepaalde doelgroepen bv. gratis openbaar vervoer aangeboden. Ook projecten zoals 'autodelen' hebben de bedoeling om een 'verkeersinfarct' te vermijden. Een parkeerbeleid met o.a. drie parkeergordels en de invoering van beperkende parkeermaatregelen (betalend en/of blauwe zone) zorgen ervoor dat inwoners en automobilisten op een vlotte en veilige manier de stad kunnen betreden (Stad Gent, 2006).

SAMEN LEVEN

Er vinden heel wat activiteiten plaats aan de Watersportbaan en op de Blaarmeersengaan. Hierdoor zijn er soms wat spanningen tussen de bewoners en de andere gebruikers van de wijk, zoals in Ekkergem, waar er heel wat studenten wonen. Het buurtcomité Ekkergem tracht met de acties en activiteiten de samenhang in de wijk te versterken. Bewoners kunnen wel heterogene samenstelling van de bevolking appreciëren, maar de studenten in Ekkergem zorgen voor heel wat klachten. De volgende vraag doet zich dan ook voor: hoeveel studenten kan een wijk aan, om leefbaar te zijn/blijven. Bewoners ervaren hun wijk als vrij veilig.

De studentenambtenaar zal een centrale rol opnemen in het overleg tussen de Stad, de bewoners en de studenten. Zij zal in overleg met alle partners initiatieven ontwikkelen die het samenleven van de verschillende groepen verbetert.

De Stad biedt ondersteuning bij de organisatie van allerlei feestelijkheden in de wijk (dienst Feestelijkheden) en geeft subsidies als ondersteuning van communicatie bij evenementen van dekenijen.

De wijkzorgteams van de politie zijn veel aanwezig in de wijk. De teams werken vanuit de overlastsignalen van bewoners en kunnen een antwoord bieden op kleinere overlast (Stad Gent, 2006, p.43).

Aan de Watersportbaan is er geregeld overleg via het dienstencentrum De Vlasschaard en het plaatselijke wijkoverleg. Bewoners willen dat de stad hen regelmatig informeert over de buurt en dat ze betrokken worden bij de ontwikkelingen. Om voldoende geïnformeerd te zijn en te blijven, ontvangen de bewoners maandelijks het Stadsmagazine in de bus. Sinds kort kunnen ze ook informatie opvragen via de infokiosken aan de Watersportbaan.

VRIJE TIJD

Sport, cultuur, recreatie en verenigingsleven zijn belangrijk aangezien ze een identiteit geven aan de wijk Watersportbaan-Ekkergem en aan de stad. Sportclubs, toneel-, muziek- en andere verenigingen, de zalen en evenementen geven mee vorm aan het gezicht van de wijk. Daarom voert de Stad een sport- en cultuurbeleid op verschillende niveaus: van de wijk tot internationaal. Het aanbod hierbij toegankelijk zijn voor iedereen. Het dan ook de taak van de Stad om drempels weg te werken en een actief ondersteuningsbeleid te voeren. Maar ook de inrichting van het publiek domein biedt mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding.

De stad wil:

- Investeren in infrastructuur
- Meer culturele en sportieve activiteiten buiten het stadscentrum opzetten
- Activiteiten van lokale verenigingen of particulieren stimuleren en ondersteunen
- In de woonomgeving voldoende speelruimte voorzien (Stad Gent, 2006, p.52).

DIENSTVERLENING

In de wijk zijn er een aantal diensten en voorzieningen. De meeste hebben een werking die verder reikt dan de wijk o.a. doordat de wijk vlak in het centrum ligt. Er is een groot aanbod van onderwijsinstellingen: van kleuteronderwijs tot en met hoger onderwijs. Het OCMW heeft een dienstencentrum. De Vlasschaard springt er

bovenuit. De bewoners zijn zeer tevreden met hun aanbod. Over de kinderopvang zijn de bewoners minder tevreden. Ze vinden dat het aanbod daar te beperkt is.

- Door het aanbieden van allerlei subsidies ondersteunen de Stad en het plaatselijke OCMW het plaatselijke zorg- en dienstverleningsaanbod. Het OCMW neemt door middel van het Lokaal Welzijnsoverleg een coördinerende rol op tussen de verschillende partners.
- Sinds juli 2006 is er één loket voor kinderopvang in Gent. Via een centraal aanmeldingspunt wordt een baby inschrijven een stuk eenvoudiger: ouders moeten maar één keer hun gegevens doorgeven. Via objectieve criteria wordt bepaald in welke crèche plaats is. Het centrale nummer is dat van Gentinfo 09 210 10 10. De bedoeling is dat ouders vijf à zes maanden op voorhand weten in welke van de 22 stedelijke crèches ze terecht kunnen. Is er geen plaats, dan krijgen ze een lijst met niet-stedelijke alternatieven. Vanaf 1 september 2006 wordt in de stedelijke crèches 50% van de plaatsen voorbehouden voor de jongste wijkbewoners.
- De Stad voorziet in vakantieopvang. Dit initiatief is toegankelijk voor kinderen tot 12 jaar, van alle onderwijsnetten (Stad Gent, 2006, p.52).

FIETS- EN VOETGANGERSBRUG OVER DE WATERSPORTBAAN

DE AANLOOP NAAR EEN ONTWERPER VOOR DE BRUG

De kroniek van de geplande brug over de Watersportbaan start op de gemeenteraad van 23 juni 2014. In deze gemeenteraad wordt de opstart van de procedure Open Oproep van de Vlaamse Bouwmeester unaniem goedgekeurd. Op deze manier gaat de stad Gent op zoek naar een ontwerper voor de brug over de Watersportbaan (Gemeenteraad Gent, 2014).

Het besluit van de gemeenteraad (2014) geeft de volgende motivering voor de aanleg: “Deze missing link is een belangrijke schakel om stadsdelen met de stationsomgeving te verbinden, het is tevens, lokaal, in de sportsite watersportbaan en Blaarmeersen een belangrijke verbinding tussen verschillende sportclusters.” (p. 2) Verder wordt een landelijke inpassing en hoge architecturale kwaliteit verwacht (Louis, 2016). Het doel van de brug ligt voor de stad zodoende vooral bij de verbinding van verschillende delen. Het gaat hier dus om een goede verbinding van en naar het station (Gent-Sint-Pieters). Tevens worden concreet de sportaccommodaties als voorbeeld eruit gelicht. Volgens deze motivering vanuit de stad Gent ligt het doel van deze brug niet (rechtstreeks) bij het sociale aspect.

Figuur 17: OO2804_luchtfoto (D'haeseleer, z.d.)

Het investeringsbedrag van de werken wordt geraamd op drie miljoen euro, waarvan twee en een half voor de brug en een half miljoen euro voor de inpassingswerken Noorderlaan en Zuiderlaan zijn. Dit bedrag is inclusief studiekosten en inclusief 21% btw. De aanvang van de werken staan gepland in het voorjaar van 2017 (Vlaamse Bouwmeester, z.d.).

Uit de uiteindelijke lijst van 59 kandidaten voor de Open Oproep worden vier kandidaten weerhouden: Pieter D'haeseleer Architect; Baukunst, Landinzicht Landschapsarchitecten, RFR; Bollinger + Grohmann, DFA | Dietmar Feichtinger Architects sarl en JDS architects. De jury beslist uiteindelijk om Pieter D'haeseleer Architect als laureaat uit te roepen (Vlaamse Bouwmeester, z.d.).

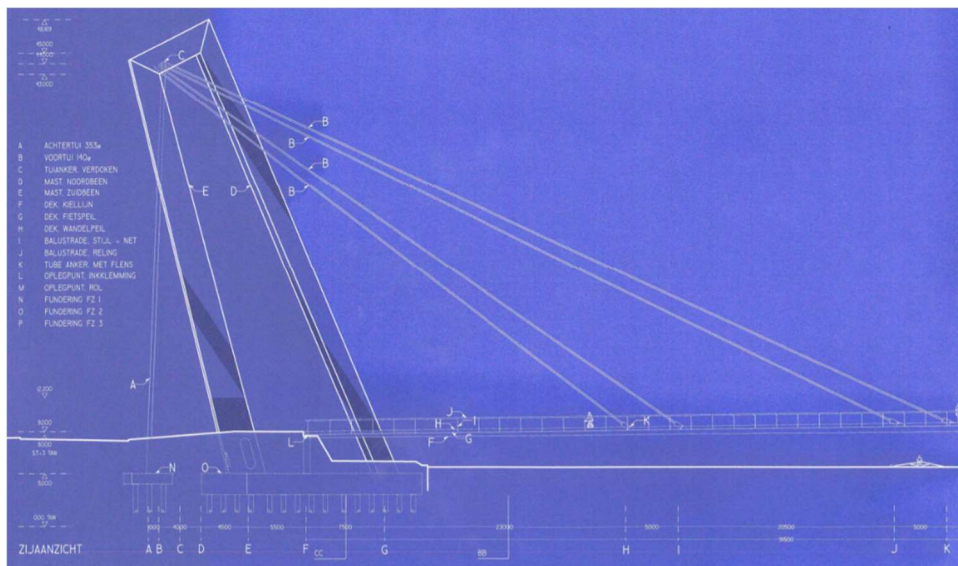
Figuur 18: OO2804 Visiebundel (D'haeseleer, z.d.)

DE VISIE VAN DE ARCHITECT

In de visiebundel van Pieter D'haeseleer wordt het ontwerp als volgt omschreven: “Een comfortabele brug voor langzaam verkeer, die goed ingepast is in de omgeving. Een ontwerp dat respectvol is voor de mensen en logisch voor de omgeving.” (D'haeseleer, z.d., p. 6) De architect heeft zodoende aandacht voor meer dan de brug alleen.

Zo is er nagedacht over de invulling van een grote groene ruimte. “Het profiel van de watersportbaan wordt aangepast zodat de zone aan het water toegankelijk wordt.” (D'haeseleer, z.d., p. 6) Volgens de visiebundel is dit in navolging van het eerste ontwerp van de Watersportbaan uit 1968. Op die manier wordt aan het water een open groene ruimte gecreëerd. “Het uitgangspunt is een sociaal veilige recreatieve zone en leefomgeving.” (D'haeseleer, z.d., p. 6) Het is namelijk eveneens de bedoeling dat de daar aanwezige parkingzone verplaatst worden richting de topsporthal en wielerpiste (D'haeseleer, z.d.).

Doordat de mast van de brug ongeveer 40 meter hoog zal zijn, hoopt het een referentiepunt te worden in de omgeving. De brug kan daardoor ook de rol van ontmoetingsplaats opnemen. Op die ontmoetingsplaats zoveel mogelijk uit te spelen wordt er gewerkt met twee niveaus. Zo ontstaat aan de zuidzijde een ruim, halfopen amfitheater. Via trappen bereik je vervolgens een lageregelegen plein dat onder het brugdek doorloopt. Aan de noordzijde is de ruimte beperkter, maar is men er toch in geslaagd om een doorgang te maken onder het brugdek (D'haeseleer, z.d.).

Figuur 19: OO2804 Visiebundel (D'haeseleer, z.d.)

Figuur 20: OO2804 Visiebundel (D'haeseleer, z.d.)

Frappant is de volgende passage in de visiebundel: “Al heeft het voorstel de ambitie om een aanzet te zijn tot extensivering van de Watersportbaan, dit wedstrijdvoorstel gaat uit van een onmiddellijke realiseerbaarheid, conform de opgave, waarbij ingrepen aan de publieke infrastructuur zo klein mogelijk worden gehouden.” (D'haeseleer, z.d., p. 6) Dit geeft eigenlijk de discrepantie weer tussen de doelstelling geformuleerd door de stad Gent en de visie van de architect op het project. De stad Gent verwacht zo snel mogelijk een brug die de verbinding tussen stadsdelen mogelijk maakt. De architect ziet in de brug en de omgeving daarvan opportuniteiten om het meer dan louter een functioneel gegeven te maken. Zo benoemt de architect expliciet de aandacht voor de mens en de omgeving.

DE BRUG BLIJKT TE DUUR

Op 19 februari 2018 heeft het College van Burgemeester en Schepenen besloten om de opdracht die is toegewezen aan het ontwerpteam BWB van Pieter D'haeseleer stop te zetten. De verantwoording wordt als volgt geformuleerd: “De verwachte kosten voor de realisatie van de brug overschrijden in dergelijke mate de oorspronkelijke raming en het voorziene budget, dat het stadsbestuur besliste om op zoek te gaan naar een nieuw ontwerp. Daarvoor schrijft het een nieuwe opdracht uit.” (Stad Gent, 2018) De bevoegde schepen Filip Watteeuw zegt daarover het als volgende: “Het nieuwe ontwerp moet soberder.” (Staes, 2018) De schepen bevestigt hiermee opnieuw de visie vanuit de stad Gent om de brug als louter functioneel gegeven te zien. Is de annulering te wijten aan de overschrijding van het budget of spelen er nog andere redenen? De inbreng van de schepen wijst namelijk op een duidelijk visieverschil.

Vervolgens is op 12 september 2018 Oproep tot aanvraag tot deelneming - Studietoelichting voor een brug over de Watersportbaan te Gent officieel uitgegeven door de stad Gent. Net zoals de vorige opdracht werden vier kandidaten geselecteerd om een voorstel uit te werken. De studietoelichting is uiteindelijk gegund aan ingenieursbureau Ney & Partners (Stad Gent, 2019b).

Figuur 21: Nieuw ontwerp voor brug over de Watersportbaan (Stad Gent, 2019b)

De motivering vanuit de stad Gent is als volgt geformuleerd: “Ney & Partners overtuigde met een elegant en helder ontwerp. Het bureau hield rekening met het zicht over de Watersportbaan in de richting van de stad en koos voor een brug die subtiel aanwezig is, zonder de aandacht naar zich toe te trekken. De brug is esthetisch, functioneel en op strategische plaatsen ook transparant.” (Stad Gent, 2019b) Uit de motivering kan afgeleid worden dat de visie op de brug tussen beide actoren nauwer aansluit op elkaar.

Figuur 22: Nieuw ontwerp voor brug over de Watersportbaan (Stad Gent, 2019b)

DE VISIE VAN DE ARCHITECT

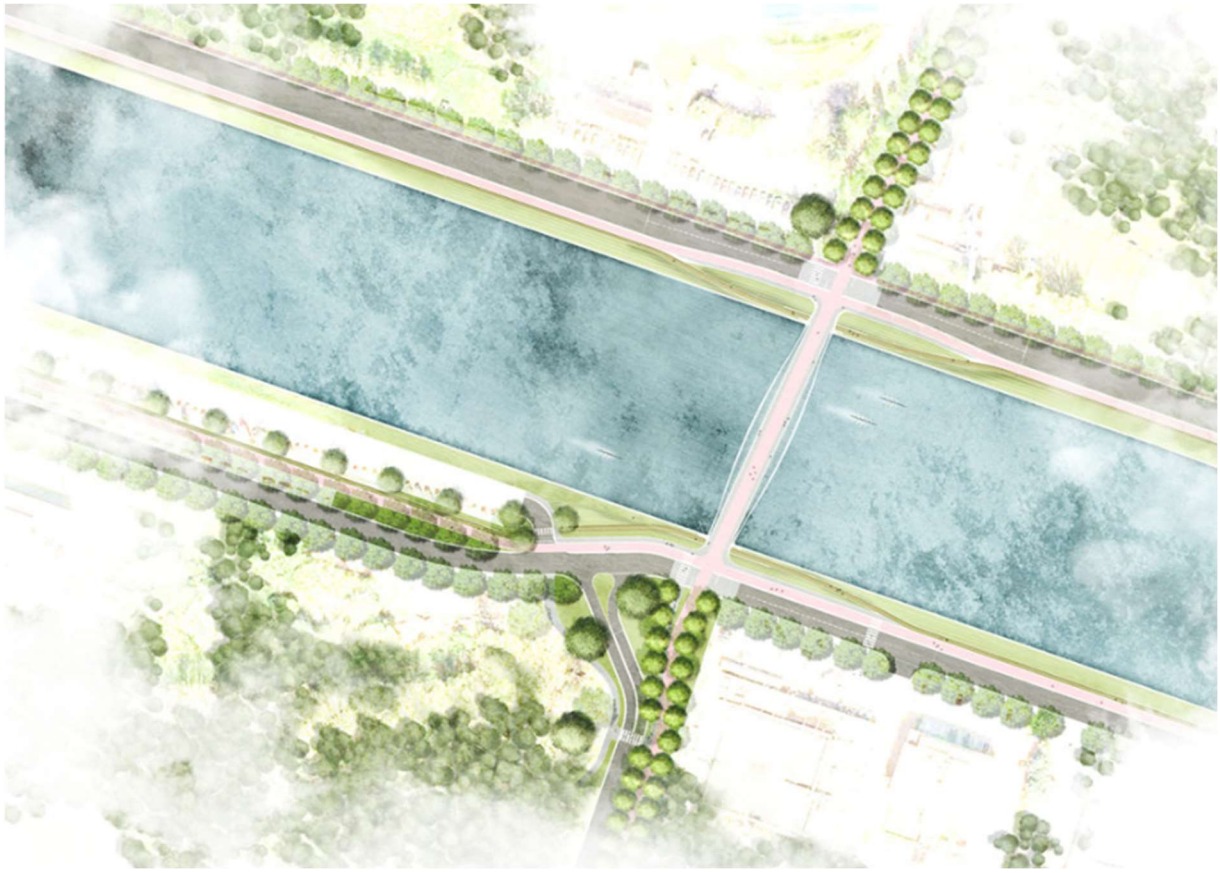
In het voorstel van Ney & Partners ligt de focus op een veilige omgevingsaanleg. Zo is er aandacht voor de integratie van veilige oversteekzones aan beide kanten voor zowel fietsers als voetgangers. Tevens wordt er maximale zichtbaarheid beloofd op elk punt van en rond de brug. “De omgevingsaanleg is, net zoals de brug, functioneel uitgepuurd en geeft voorrang aan maximale toegankelijkheid, zichtbaarheid en veiligheid.” (De Wever, 2019) Er is een groot verschil merkbaar in de gekozen focus tussen beide architectenbureaus. De eerste had het over het belang van mens en omgeving. Terwijl hier vooral de nadruk wordt gelegd op veiligheid en functionaliteit.

Figuur 23: Nieuw ontwerp voor brug over de Watersportbaan (Stad Gent, 2019b)

DE NIEUWE PLANNING

De start van de werken zou starten in 2022 zodat de brug in 2023 klaar is. Het vooropgestelde budget voor de brugconstructie bedraagt twee en een kwart miljoen euro en nog eens vierhonderd duizend voor de werken aan de omgevingsaanleg (De Wever, 2019). Dit bedrag staat natuurlijk wel in schril contrast met de geraamde kosten van het vorige ontwerp. Het toenmalige ontwerp zou namelijk circa acht miljoen euro kosten. De stad Gent bespaart zo met een meer eenvoudige brug vijf miljoen euro. Schepen Watteeuw wil met deze besparing “investeren in meer fietsveiligheid elders in de stad”. Bijkomend wordt aangehaald dat de brug eenvoudiger te onderhouden valt, hetgeen opnieuw kosten spaart (De Troyer, 2019). Gent heeft zodoende overduidelijk gekozen voor functionaliteit. De vraag is nu echter of dit geen gemiste kans is om het meer dan een brug te laten zijn?

Figuur 24 Overzicht ontwerp fiets- en voetgangersbrug Watersportbaan (Omgeving, z.d.)

NAAM VAN DE BRUG

De Gentse gemeenteraad heeft op 17 december 2019 beslist dat de toekomstige grote brug over de Watersportbaan de naam 'Annie Vande Wielebrug' zal krijgen. De vrouwelijke naam is er gekomen naar aanleiding van het televisieprogramma van De Chinezen 'Meer Vrouw Op Straat' dat ijvert voor meer vrouwelijke benamingen (Gemeenteraad Gent, 2019).

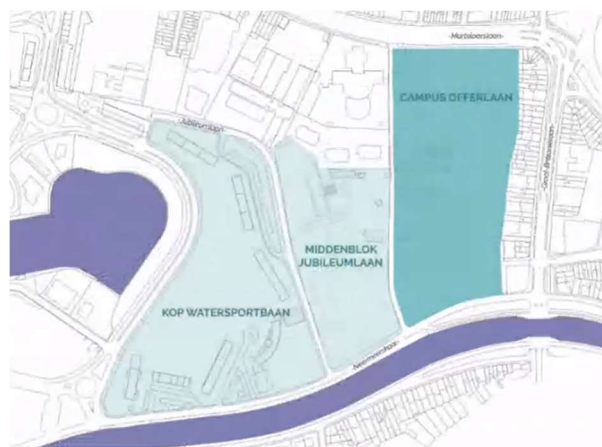
ENDEAVOUR

Endeavour is een architectenbureau dat multidisciplinair en persoonsgericht werkt. Bovendien zijn ze gericht op het creëren van een duurzame en inclusieve omgeving. Voor dit project werd er gekozen om contact op te nemen met hen vanwege een lopend project op de scholencampus Offerlaan. Dit gebied sluit aan op ons onderzoeksgebied. Endeavour houdt in hun project rekening met onderwerpen waarin dit project zich ook op focust. Daarnaast is de aanpak en de denkwijze van Endeavour interessant om mee te nemen in dit project.

Figuur 25 Overzicht Onderwijscampus Offerlaan (Stad Gent, 2019a)

Het project werd opgestart in opdracht van Stad Gent (2019a) en gaat specifiek over zes scholen die zich tegen de ring bevinden (scholencampus Offerlaan). De scholen kregen subsidies voor een nieuwbouw, maar er wordt ook gedacht aan wat de campus zou kunnen bieden voor de buurt. Er wordt met andere woorden ruimer gekeken dan de nieuwbouw op zich. Het betrokken gebied werd opgedeeld in drie woonzones: Kop Watersportbaan, Middenblok Jubileumlaan en Campus Offerlaan.

Figuur 26: woonzones onderzoeksgebied (J. Vandevoorde, persoonlijke communicatie, 30 april 2020)

De huidige visie van Stad Gent op deze buurt wordt als verkokerd ervaren. Algemeen wordt er in het beleid vaak toegespijst op een specifiek gebied zonder de gehele omgeving in rekening te brengen. Ook de afbakening van het projectgebied van de scholencampus Offerlaan, is ruimtelijk gebeurd. Er wordt daardoor weinig gekeken naar wat erbuiten ligt. Toch zijn we er ons van bewust dat er uit praktische overwegingen ergens wel een grens getrokken moet worden.

Uit het interview blijkt dat Stad Gent momenteel niet echt een visie heeft op dit project. Dit zou te maken hebben met het feit dat de Watersportbaan voorheen niet veel aandacht kreeg in tegenstelling tot de Rabotwijk of Nieuw Gent. Het denkproces over het gebied Watersportbaan loopt achterop. Het is positief dat de Watersportbaan en omstreken nu meer in de kijker komt. We krijgen de indruk dat het project van de scholencampus Offerlaan belangrijk zal zijn voor het beleid van de toekomst. Na afloop zal het beleid zich meer kunnen afstemmen op de aanwezige noden.

Aangezien de visie vanuit Stad Gent beperkt is, zijn er heel brede doelstellingen gesteld voor het project. Iedere actor heeft zijn eigen idee over waar ze naartoe willen. Zo is er de mening van scholen, de groendienst, de jeugddienst, inwoners en zo verder. Endeavour heeft een ambitieplan opgemaakt om alles tot één geheel te kunnen herleiden. Hiervoor zijn ze gestart met het interviewen van stadsdiensten en jeugddiensten. Nadien werd ook de visie van de sociaalregisseur, mensen van de Vlasschaard en Simon Allemeersch betrokken. Zij fungeren als sleutelfiguren voor de buurt. De wens was om één-op-één bevestigingen te doen met de buurt, maar vanwege te weinig netwerk en de coronacrisis was dit niet mogelijk. Het in kaart brengen van de noden van de bewoners is nog steeds aan de gang, maar verloopt moeizaam. Enerzijds zijn de sleutelfiguren makkelijker bereikbaar en overkoepelen ze heel wat meningen. Anderzijds vragen wij ons hierbij af in hoeverre sleutelfiguren representatief zijn voor de buurt.

Het blijkt moeilijk om buurtbewoners warm te maken voor dergelijke projecten. Zowel in persoon als digitaal zijn de bewoners van sociale woonwijken moeilijk bereikbaar. De architect noemde het 'een soort strijd'. Door de grote afstand en de kleine connectie lijkt het volgens de architect waardevoller om ze als een aparte eenheid te behandelen. Momenteel is er het idee om te werken via flyers vanwege de coronacrisis. De flyers zullen ook in de woonblokken worden rondgedeeld, maar er wordt weinig respons verwacht. Het bereiken van de bewoners zelf lukt dus niet, maar sluit de manier waarop ze de buurtbewoners trachten te bereiken wel aan bij de buurt? Volgens de architect zorgt de sociaaleconomische achtergrond van deze bewoners ervoor dat ze in een andere tijdschaal leven en veel meer moeten denken op korte termijn.

Het project werd omschreven als een top-down verhaal. Ondanks dat er geprobeerd werd om bottom-up te werken, worden de keuzes nog altijd van bovenuit gemaakt. Zo is er momenteel weinig aanbod voor tieners terwijl er geweten is dat de bevolking in de sociale hoogbouw jonger is geworden. Er wordt wel al nagedacht over de toekomst, zo zou er gesproken worden over het vrijmaken van ruimtes voor jongereninitiatieven. Dit biedt meteen ook meer zicht op de noden van jongeren.

Wat de Watersportbaan betreft is er geringe connectie tussen de torens. Dit brengt nog een extra moeilijkheid met zich mee om deze inwoners te bereiken. Daarbovenop zijn er weinig sleutelfiguren aanwezig die je kan aanspreken (J. Vandevoorde, persoonlijke communicatie, 30 april 2020).

STAD GENT

Na het interview met Endeavour leek het interessant om naast het architectenbureau eveneens de visie van de Stad Gent te beluisteren. Hun visie op de Watersportbaan, Malem en Campus Dunant zouden een grote meerwaarde vormen in dit onderzoek. Tweevoudig is contact opgenomen via mail, maar helaas is daar geen respons op gekomen. De visie van Stad Gent op de buurten Watersportbaan en Malem ontbreekt overigens ook in voorgaand onderzoek.

Uit onderzoek van Verhaeghe en collega's (2020) blijkt dat er een nood is aan samenwerking tussen het beleid en de verschillende actoren binnen de Watersportbaan. Dit kwam ook in het interview met Endeavour aan bod. Daarin werd namelijk aangegeven dat de onderzoekers/architecten vanuit Stad Gent weinig tot geen visie hebben meegekregen in verband met hun project. Echter mogen we niet concluderen dat de Stad Gent zich niet inzet voor de buurt. Opmerkelijk aan de verschillende beleidsacties is dat er vooral algemene besluiten worden genomen voor de stad maar dat de watersportbaan weinig concreet besproken wordt. Een vraag die hierbij gesteld kan worden is of Stad Gent de verantwoordelijkheid voor de vormgeving van de praktijk legt bij de betrokken actoren binnen de Watersportbaan. Dit kan echter niet vastgesteld worden omdat er geen zicht is op het perspectief van de stad. Een andere mogelijke verklaring voor een minder concrete aanpak voor de Watersportbaan zou te maken kunnen hebben met het feit dat er verschillende andere wijken in Gent zijn waarbij de kansarmoedegraad hoger ligt (Stad Gent, 2018). Desondanks mag de watersportbaan niet uit het oog verloren worden, zodat de aanwezige moeilijkheden niet problematisch gaan worden. Zoals beschreven in de omgevingsanalyse (Stad Gent, 2018) heeft een merendeel van de bevolking van sociale hoogbouw een lage economische status (SES) en hebben ze weinig beslissingsruimte waardoor ze minder kwalitatief wonen. We merken wel dat Stad Gent steeds meer aandacht heeft voor deze buurt aangezien er wordt nagedacht over een brug over de Watersportbaan en het project van Endeavour. Toch kunnen er enkele bedenkingen gemaakt worden over de functie van de brug voor de buurtbewoners. Een vraag is in welke mate er inspraak is van de buurtbewoners met betrekking tot dit project. Daarnaast geeft Stad Gent aan dat de brug over de watersportbaan zich kadert binnen de aanpak om van Gent een fietsvriendelijke stad te maken (Stad Gent, 2019b). Daarbij kan de vraag gesteld worden welke sociale functie de brug zou kunnen invullen voor de buurt. Zoals eerder vermeld wordt er momenteel nog enkel ingezet op de functionele functie van de brug terwijl de brug net meerdere functies zou kunnen vervullen. Toch kunnen hier enkel hypothesen gemaakt worden aangezien de visie van Stad Gent ontbreekt.

Daarnaast blijkt uit de studie van Verhaeghe en collega's (2020) dat er nood is aan laagdrempelige ontmoetingsplaatsen in de watersportbaan. Dit wordt ook aangegeven door Afifi en collega's (2020) en Libbrecht en collega's (2020). Waarbij ze voorstellen om sociale restaurants op te richten om de toegang tot voeding te verhogen. Deze toegang is een belangrijk element voor de buurttevredenheid. Tijdens onze ruimtelijke analyse merkten we ook op dat er weinig voorzieningen aanwezig zijn.

Tijdens dit onderzoek blijkt dat campus Dunant zich op een eiland bevindt waarbij er weinig tot geen interactie is met de omgeving. Dit merken we ook uit de online survey van De Walsche, Jong, Michels, Bruneel, & Coreelman (2020) blijkt dat studenten weinig kennis hebben over het bestaan van de sociale hoogbouw rond de campus. Waarnaast de studenten aangeven dat ze wel contacten willen hebben met de buurt zolang de toenadering komt van zowel de studenten als de buurtbewoners.

CONCLUSIE

In 1950 begon het verhaal van de Watersportbaan. Onder invloed van de CIAM en geïnspireerd door het modernisme (De Meulder et al., 2008) bouwde men hoge torens in openbaar groen waar mensen gelukkig en netjes bij elkaar zouden samenleven. Tussen de hoogbouw werd er gezorgd voor wandelpaden en andere sportterreinen. Bovendien waren de torens goed bereikbaar door de grote verkeerswegen. Daarnaast is de wijk erg gevarieerd met appartementen voor een persoon tot appartementen voor zeven personen. Wanneer de wijk vandaag bekeken wordt, worden deze voordelen zelden als positief ervaren. De collectieve voorzieningen in het groen (Stad Gent, 2018), de variatie van de appartementen en het modernisme zijn momenteel anders ontwikkeld dan de architecten en de CIAM voor ogen hadden (De Meulder et al., 2008). Het groen tussen de gebouwen wordt nauwelijks bezocht, de appartementen zien er niet fris uit en het modernisme maakt de wijk erg kil. Daarnaast wordt er in beleidsdocumenten aangetoond dat de armoede groter is dan het gemiddelde van de stad (Stad Gent, 2018). De voorzieningen die men in de jaren '50 voor ogen had, is duidelijk niet meer afgesteld op deze bevolking. Deze wijk heeft bovendien nog andere evoluties meegemaakt. Hieronder worden deze conclusies en evoluties beschreven.

VERJONGING VAN DE BEVOLKING

Voor de gebieden Malem en Neermeersen is een evolutie op het vlak van leeftijdsgroepen bij de inwoners op te merken. De bevolking van de sector Neermeersen bestaat in het jaar 1990 voornamelijk uit 60- tot 79-jarigen, meer bepaald voor 41%. Ten opzichte van 2019 is dit met 19% afgenomen. Ook het aantal plus 80-jarigen is afgenomen tussen 1990 en 2019. Samenhangend met de stijging van 10% naar 21% van het aantal 0- tot 19-jarigen en van 13% naar 22% bij het aantal 20- tot 39-jarigen kan gesteld worden dat er binnen deze sector een duidelijke evolutie heeft plaatsgevonden wat betreft de populatie. Dezelfde trend is op te merken in de sector Malem, waar het aantal 60- tot 79-jarigen gedaald is van 35% naar 12% en het aantal 0- tot 19-jarigen gestegen is van 21% naar 37% tussen 1990 en 2019.

Vanuit deze bevindingen kan de volgende vraag geformuleerd worden: in welke mate is deze buurt aangepast aan en geschikt voor de huidige bevolking die er de dag van vandaag woont?

HET 'EILAND' DUNANT

In het gebied Dunant zijn er heel wat sportvoorzieningen aanwezig. Zo bevinden het GUSB en de Campus Watersportbaan van de Arteveldehogeschool zich in dit gebied. Beide zijn grote infrastructuren met sportzalen, zwembaden en zo verder. Deze voorzieningen zijn echter heel sterk gericht op studenten van de desbetreffende onderwijsinstellingen. Studenten van de Arteveldehogeschool en Universiteit Gent kunnen om die reden tegen sterk gereduceerde tarieven gebruik maken van de sportfaciliteiten. Niet studenten dienen evenwel ongeveer het dubbele tarief neer te tellen om van de faciliteiten gebruik te kunnen maken. Zulke acties zorgen uiteraard niet voor een verbinding met de buurt, integendeel zelfs. De buurtbewoners, die niet zijn ingeschreven aan één van deze scholen, dienen heel wat meer te betalen om de sportfaciliteiten te mogen gebruiken.

Op die manier kan het gebied Dunant als een eiland gezien worden tussen de verschillende woonwijken. Het gebied staat volledig los van de rondom liggende buurt en maakt op quasi geen enkele manier verbinding met de omgeving. Dit blijkt ook uit de online survey van Groep 5 waarbij studenten aangaven weinig tot geen kennis te hebben over het bestaan van de sociale hoogbouw rond de campus. Zodoende zal het gebied Dunant een eiland blijven, tot er toenadering wordt gezocht, zoals eerder aangehaald zal het belangrijk zijn dat de toenadering van beide kanten komt. Een mogelijke manier om het gebied meer op te nemen in de buurt, ligt in het meer toegankelijk maken van de buurt. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het gebruik van sportfaciliteiten mogelijk te maken aan hetzelfde tarief als dat van de studenten. Bijgevolg zullen de sportfaciliteiten meer gebruikt worden door buurtbewoners, waardoor het gebied minder als een eiland beschouwd zal worden.

Een andere mogelijkheid om de eilandmetafoor teniet te doen, ligt in het middenplein van de campus Dunant. Dit middenplein wordt de dag van vandaag gebruikt als fietsenstalling voor de studenten. Volgens het BPA van dit gebied wordt deze zone gemarkeerd als ‘Stedelijke pleinontwikkeling’. Om die reden is het mogelijk om van deze zone een plein te maken waar niet uitsluitend de studenten van kunnen genieten, maar eveneens aandacht is voor de buurt. Door een aantrekkelijk plein te creëren, zal de buurt uitgenodigd worden om gebruik te maken van deze faciliteiten.

TOP-DOWN BELEID

De huidige visie van Stad Gent op de buurten rondom de Watersportbaan wordt ervaren als gefragmenteerd. Hiermee wordt bedoeld dat functies, gebieden en doelpubliek voornamelijk als aparte onderdelen worden beschouwd. Daarnaast wordt de visie van Stad Gent als top-down omschreven. Hiermee wordt verwezen naar alle projecten, gebouwen, parken, voorzieningen en zo verder die in deze buurt zijn aangelegd zonder rekening te houden met de buurt. Over het algemeen spitst het beleid zich vaak toe op een specifiek gebied zonder de gehele omgeving in rekening te brengen. Ook het geïnterviewde architectenbureau Endeavour beschrijft hun project als gebaseerd op een top-down visie. De afbakening van het projectgebied van de scholencampus Offerlaan is ruimtelijk gebeurd. Er wordt daardoor weinig gekeken naar wat erbuiten ligt. We gaan ervan uit dat deze beperkingen van de gebieden waar rekening mee wordt gehouden vooral gebeurt uit praktische overwegingen.

Zoals eerder aangegeven moet rekening gehouden worden met een tekort aan informatie vanuit Stad Gent over de visie van de Watersportbaan. Waardoor er enkel (eenzijdige) hypothesen kunnen worden gesteld.

GROTE AFSTANDEN

WATER

De Watersportbaan op zichzelf zorgt voor een fysieke kloof tussen gebieden aan beide kanten. Zo moeten bewoners van Malem een grote afstand (ongeveer 3km) overbruggen om tot aan de blaarmeersen te geraken (hoewel dit in vogelvlucht ongeveer 1km is). Een ideale manier om ervoor te zorgen dat bewoners van Malem sneller tot aan de blaarmeersen en de overkant van de Watersportbaan kunnen geraken, is het aanleggen van een brug. Hierdoor wordt de afstand een stuk kleiner en is de drempel minder groot om naar de overkant te gaan. Er liggen momenteel plannen op tafel voor het aanleggen van een fiets -en wandelbrug over de Watersportbaan. De start van de werken zou starten in 2022 zodat de brug in 2023 klaar is.

FOCUS OP AUTOVERKEER

Niet alleen de Watersportbaan zelf, maar ook de omliggende wegen zorgen ervoor dat er een aanzienlijke afstand gecreëerd wordt. De wegen die langs de watersportbaan liggen zorgen voor een goede en vlotte verbinding tussen de R4 en de R40, waar vooral automobilisten in het voordeel zijn. Zo’n drukke autoweg zorgt namelijk dat het niet evident is om van de ene naar de andere kant te wandelen of te fietsen, mede dankzij de verkeersrisico’s en het feit dat drukke wegen niet uitnodigend zijn om langs te wandelen of fietsen. Opnieuw zou een wandel -en fietsbrug over de watersportbaan meer uitnodigend zijn om de stap te zetten naar een uitstap naar de overkant.

HOOGBOUW

De meeste gebouwen in het gebied rond de watersportbaan zijn hoge woontorens. Er zijn dus ook wel degelijk fysieke afstanden tussen deze torens, zeker omdat er nu eenmaal weinig gebruik wordt gemaakt van de ruimtes tussenin. Er is niet alleen weinig beleving tussen de verschillende torens, maar ook wordt er weinig initiatief genomen om hier iets mee te doen waardoor de torens niet als aparte blokken meer zouden worden gezien.

MOEILIIK TE BEREIKEN BEWONERS

Uit het interview met een architect van Endeavour, blijkt dat het niet eenvoudig is om mensen uit sociale woonwijken te bereiken, laat staan om hen te betrekken. Het is volgens de architect moeilijk om hen warm te maken voor zulke projecten. Zowel in persoon als digitaal zijn de bewoners van sociale woonwijken moeilijk bereikbaar. De architect noemt het 'een soort strijd' en spreekt van problemen door grote afstanden en weinig connecties.

Er zijn echter twee kanten aan het verhaal. De visie van de bewoners van sociale woonwijken is eveneens cruciaal in dit aspect. Het is voor de bewoners namelijk evenzeer geen eenvoudig gegeven om aan zulke projecten deel te nemen. Zo kan er ook iets gezegd worden over de methodes die gebruikt worden om de bewoners te bereiken. Deze zijn verre van ideaal te beschouwen.

Het blijft belangrijk om in dergelijke initiatieven en projecten steeds de visie van bewoners mee te vaststellingen nemen. Dit zal echter geen vanzelfsprekend gegeven zijn en zal zodoende inspanningen vanuit beide actoren vragen. De projecten zoals het bouwen van een brug over de Watersportbaan, het aanleggen van een ontmoetingsplaats op het plein naast Campus Dunant II, sportvoorzieningen aanpassen en dergelijke kunnen uitsluitend welvaren bij de inbreng van de buurt.

TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

Vanuit de verschillende conclusies die hierboven werden opgesomd, wordt er ook gekeken naar de toekomst. Een toekomst waarin men mag durven dromen over een samenhangende buurt waarin actoren op elkaar afgestemd zijn en rekening houden met iedereen. Hieronder staan enkele initiatieven die van de watersportbaan en de omliggende woonwijken een aangenamere, gezelligere en betere plek kunnen maken, een plek waar ontmoeting wordt gestimuleerd en buurtbewoners worden betrokken bij hun eigen woonomgeving.

HUIS VAN HET KIND

Verschillende en bronnen geven aan dat er binnen de bredere buurt Malem-Watersportbaan nood is aan ontmoetingsplaatsen. Daarnaast is er aangetoond dat er een dalende trend is van de gemiddelde leeftijd in deze buurten en dat er bovendien een duidelijke demografische evolutie heeft plaatsgevonden. Om hierop partieel een antwoord te bieden, raden we aan om in te zetten op initiatieven voor (jonge) ouders en hun kinderen. Een van deze initiatieven die reeds bestaat in Gent, is het Huis van het Kind (hierna verder afgekort als HvhK). Dit is een initiatief dat werkt rond opvoedingsondersteuning voor een zeer breed doelpubliek. Merk op dat er in tegenstelling tot Antwerpen, er slechts één centraal HvhK is in Gent. Kenmerkend voor de werking is het aspect waarbij verschillende ouders elkaar ontmoeten, hetgeen zowel *bonding* als *bridging* mogelijk maakt (Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning, 2020). Naast het samenbrengen van ouders zou ook de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen een rol kunnen spelen in dit HvhK. De universiteit zou bijvoorbeeld een antwoord kunnen bieden op verschillende vraagstukken van de coördinator(en) van het HvhK. Het is overigens niet de bedoeling dat er top-down gewerkt wordt. Dit zou in strijd zijn met het uitgangspunt van de HvhK. In samenspraak zou dit HvhK de Universiteit Gent ook de mogelijkheid kunnen bieden tot het voeren van onderzoek met betrekking tot opvoedingsondersteuning. Deze manier van werken zou voordelen creëren voor de verschillende partijen.

TOEGANKELIJKE FACILITEITEN

Uit de conclusies van dit rapport blijkt dat de verschillende sportfaciliteiten minder toegankelijk zijn voor buurtbewoners. Dit gaat specifiek over de sportfaciliteiten die worden voorzien door de Universiteit van Gent en de Arteveldehogeschool. Deze voorzieningen maken deel uit van de campussen die gesitueerd zijn in dit gebied rond de Watersportbaan. Vanuit informatiebrochures kan worden vastgesteld dat deze voorzieningen heel toegankelijk zijn voor studenten, die aan gereduceerde prijzen hiervan gebruik kunnen maken. Buurtbewoners vallen echter uit de boot en moeten vaak het dubbele betalen om hier te kunnen sporten. Door de verjonging van de afgelopen jaren zijn er echter heel wat jongvolwassenen en kinderen die in deze buurt wonen. Het lijkt voor ons dan ook evident om het sportaanbod van Artevelde en UGent aan te passen aan de bevolking in de buurt. Concreet zien wij dat als een exclusief sportaanbod voor buurtbewoners, waarin zij ook aan gereduceerde prijzen kunnen genieten van de infrastructuur in het gebied Dunant.

Naast de sportfaciliteiten rondom de campus Dunant zijn er ook nog andere sportfaciliteiten ter beschikking in de Blaarmeersen. Zoals eerder vermeld zijn de Blaarmeersen ver afgelegen ten opzichte van het eiland Malem. Daarom stellen we voor om gebruik te maken van een fiets- en wandelbrug over de watersportbaan om de afstand tussen de Blaarmeersen en Malem te verkleinen. Maar zoals eerder aangehaald moet de brug niet enkel functioneel zijn maar moet er ook worden gezocht naar een brede betekenis van de brug. Momenteel wordt er gewerkt met een eenvoudig ontwerp voor de brug maar men zou dit verder kunnen trekken en de brug kunnen gebruiken als ontmoetingsplaats door bijvoorbeeld bankjes op de brug te plaatsen. Er kan ook gekozen worden om aan de andere kant van de brug een ontmoetingshuis te plaatsen op deze manier speelt de brug een belangrijke rol in de ontmoeting tussen de verschillende buurtbewoners.

ONTMOETINGSPLAATS DUNANT

Campus Dunant beschikt over een plein waar veel mogelijkheden zijn om buurtbewoners aan te trekken. Waar we nu moesten concluderen dat hier enkel fietsenstallingen, twee hangmatten en enkele tafels en banken staan waar vooral de studenten 'gebruik' van maken, zijn hier toch veel meer mogelijkheden om dit gebied aantrekkelijker te maken voor zowel studenten, buurtbewoners of andere passanten. Aangezien hier volgens het BPA van Stad Gent mogelijkheden zijn tot openbare pleinontwikkeling, raden wij ook aan om dit plein onder handen te nemen. Wij zien hier mogelijkheden om dit plein in zijn huidige vorm om te bouwen tot een ontmoetingsplaats, een plaats om tot rust te komen en een plaats om te lunchen. Door hier wat groen te voorzien, meer tafels en bankjes en misschien zelf een fontein, kan deze plaats een stuk aangenamer worden om te vertoeven. En waarschijnlijk het belangrijkste waar rekening mee moet worden gehouden, is om een andere plaats te vinden voor de fietsenstalling, die momenteel niet echt uitstraalt dat dit plein een openbare en toegankelijke zone is.

Daarnaast is het belangrijk dat deze ontmoetingsplaats bekendheid krijgt bij de buurtbewoners als een ruimte waar ze welkom zijn. Het maken van een fysieke aantrekkelijke ruimte zal niet voldoende zijn. Er moet worden ingezet op het promoten van deze ruimte als plaats waar buurtbewoners en studenten/werknemers aan de UGent samen kunnen komen. Dit kan bijvoorbeeld door verschillende evenement te organiseren bijvoorbeeld een rommelmarkt of een foodtruckfestival.

LITERATUUR

- Afifi, S., Daneels, T., De Troyer, S., De Waegeneer, N., Stevens, P., & Van Gysegem, J. (2020). *Informele ontmoeting in de buurt Watersportbaan-Ekkerghem: met focus op voedsel*.
- Agentschap Onroerend Ergoed. (2016). *Goed wonen voor iedereen: een rijke geschiedenis*. <https://oar.onroerendergoed.be/publicaties/OAOE/52/OAOE052-001.pdf>
- Arteveldehogeschool. (z.d.). *Campus Watersportbaan*. Geraadpleegd 14 april 2020, van <https://www.arteveldehogeschool.be/bij-ons-studeren/onze-locaties/campus-watersportbaan>
- Arteveldehogeschool. (2020). *Sport*. <https://www.arteveldehogeschool.be/bij-ons-studeren/studentenvoorzieningen/sport-en-cultuur/sport>
- AZ Jan Palfijn. (z.d.). *Het nieuwe Jan Palfijn*. Geraadpleegd 16 april 2020, van <https://www.janpalfijn.be/het-nieuwe-jan-palfijn>
- Bogaert, C., Lanclus, K., Vandeweghe, E., & Verbeeck, M. (2016). *Sociale Woonwijk Malem*. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/127177>
- D'haeseleer, P. (z.d.). *Studieopdracht voor de bouw van een fiets- en voetgangersbrug over de watersportbaan*. Gent. https://www.vlaamsbouwmeester.be/sites/default/files/open_call_project_submission_presentation_bundles/dhaeseleer.pdf
- De Meulder, B., Hens, T., & Kempenaers, J. (2008). *Onzichtbaar aanwezig : sociale huisvesting in Vlaanderen, vandaag*.
- De Troyer, E. (2019). *Eenvoudigere brug over Watersportbaan bespaart stad 5 miljoen euro*. <https://www.hln.be/in-de-buurt/gent/eenvoudigere-brug-over-watersportbaan-bespaart-stad-5-miljoen-euro~a06c461e/>
- De Walsche, G., Jong, B., Michels, N., Bruneel, S., & Coreelman, F. (2020). *sociale huisvestingsmaatschappijen. Positieve beeldvorming brengen onder de studenten FPPW*.
- De Wever, D. (2019). *Nieuw ontwerp voor brug over de Watersportbaan*. <https://www.cultuurinbeeld.be/index.php/maatschappelijk/2273-nieuw-ontwerp-voor-brug-over-de-watersportbaan.html>
- Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning. (2020). *De stem van de onderzoekers*. <https://www.expoo.be/de-stem-van-de-onderzoekers>
- Gemeenteraad Gent. (2014). *Fiets en voetgangersbrug Watersportbaan - Aanstellen ontwerper via procedure Open Oproep Vlaams Bouwmeester*. <https://ebesluitvorming.gent.be/publication/15.1220.2855.4349/detail;jsessionid=30AE36428F364C79C7390365F47B24F6>
- Gemeenteraad Gent. (2019). *Principiële vaststelling van de naam "Annie Vande Wielebrug" voor de toekomstige grote brug aan de Watersportbaan te Gent en organisatie van een openbaar onderzoek* – Goedkeuring. <https://ebesluitvorming.gent.be/publication/19.0913.2056.7391/detail;jsessionid=170C365B2BD4F89B818AF0B3909248C8>
- Gentblogt. (2008). *Open Monumentendag: sociaal wonen op Malem en aan Watersportbaan*. <https://gentblogt-archief.stad.gent/2008/09/19/open-monumentendag-sociaal-wonen-op-malem-en-aan-watersportbaan-1.html>
- Iris Consulting. (z.d.). *Bijzonder plan van aanleg Bisschop Triestlaan: Toelichtingsnota*.

- https://stad.gent/sites/default/files/page/documents/T_2.24_00032_00006-toelichting.pdf
- Libbrecht, M.-L., Peeters, A., Cardoen, S., Vercauteren, V., De Nil, E., Dhaene, J., & Vanoppen, J. (2020). *Liefdadigheid vs duurzaam sociaal werk met betrekking tot het voedingsvraagstuk in de watersportbaan*.
- Louis, F. (2016). *Nieuwe fiets- en voetgangersbrug over de Watersportbaanlouis*. <https://www.gentcement.be/2016/03/nieuwe-fiets-en-voetgangersbrug-watersportbaan>
- Omgeving. (z.d.). *Gewonnen: wedstrijd fiets- en voetgangersbrug Watersportbaan*. Geraadpleegd 20 april 2020, van <https://omgeving.be/blog/2019/09/03/gewonnen-ontwerpwedstrijd-fiets-en-voetgangersbrug-watersportbaan/>
- Provincie in cijfers. (2020). *Provincies in Cijfers*. <https://provincies.incijfers.be/databank>
- Stad Gent. (z.d.-a). *Open Huizen*. Geraadpleegd 12 april 2020, van <https://stad.gent/nl/cultuur-sport-vrije-tijd/vrije-tijd/vrijetijdsaanbod-voor-senioren/open-huizen>
- Stad Gent. (z.d.-b). *Wat zijn RUP's en BPA's?* Geraadpleegd 2 april 2020, van <https://stad.gent/nl/wonen-verbouwen/gemeentelijke-rups-en-bpas/wat-zijn-rups-en-bpas>
- Stad Gent. (2006). *Wijkprogramma: Watersportbaan-Ekkerghem*. http://www.kenniscentrumvlaamsesteden.be/samenwerken/participatie/interessante-participatietrajecten/MoeberdoesGent/Documents/MO15-uitgebreide-versie-wijkprogramma%27s/Wijkprogramma_Watersportbaan-Ekkerghem.pdf
- Stad Gent. (2018). *Omgevingsanalyse*. https://d21buns5ku92am.cloudfront.net/62000/documents/36770-Omgevingsanalyse2018-NLweb3_1-08091d.pdf
- Stad Gent. (2019a). *270 nieuwe schoolplaatsen voor onderwijscampus aan de Offerlaan*. <https://stad.gent/nl/onderwijs-kinderopvang/nieuws-evenementen/270-nieuwe-schoolplaatsen-voor-onderwijscampus-aan-de-offerlaan>
- Stad Gent. (2019b). *Nieuw ontwerp voor brug over de Watersportbaan*. <https://stad.gent/nl/mobiliteit-openbare-werken/nieuws-evenementen/nieuw-ontwerp-voor-brug-over-de-watersportbaan>
- Stad Gent. (2020a). *Gent in 25 wijken*. <https://stad.gent/nl/over-gent-en-het-stadsbestuur/over-gent/gent-25-wijken>
- Stad Gent. (2020b). *Kaart van de wijk*. <https://stad.gent/nl/brugse-poort-rooigem/kaart-van-de-wijk>
- Staes, B. (2018). *Brug over de Watersportbaan moet opnieuw en soberder*. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20180921_03773049
- Universiteit Gent. (z.d.-a). *Sportaanbod*. Geraadpleegd 10 april 2020, van <https://www.ugent.be/student/nl/meer-dan-studeren/sport>
- Universiteit Gent. (z.d.-b). *Watersportbaan en GUSB*. Geraadpleegd 16 april 2020, van <https://www.ugentmemorie.be/plaatsen/watersportbaan-en-gusb>
- Vankersschaever, S., & Verbergt, M. (2018). *Hoeveel sociale woningen heeft uw gemeente?* https://www.standaard.be/cnt/dmf20180405_03447158
- Verhaeghe, B., Eeckhout, C., De Pauw, E., Remmery, M., Cornelis, P., Bosch, S., & Van Elverdinghe, Z. (2020). *Vermaatschappelijking van de geestelijke gezondheidzorg in de wijk Watersportbaan-Ekkerghem*.
- Vlaamse Bouwmeerst. (z.d.). *GENT OO2804*. Geraadpleegd 16 april 2020, van

<https://www.vlaamsbouwmeester.be/nl/instrumenten/open-oproep/projecten/oo2804-gent-fietsbrug-watersportbaan?f=opstart>

Vlaamse Overheid. (2020). *Geopunt Vlaanderen*. <https://www.geopunt.be/>

Vlaanderen is erfgoed. (2016). *Sociale woonwijk Malem*. https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/127177?fbclid=IwAR1rX6hpLNM8ZTqkgQsFsJxag7lQMozSmW1NwQleBNdOteq1sAm_cRj8lio

Winters, S., Ceulemans, W., Heylen, K., Pannecoucke, I., Vanderstraeten, L., Katleen, Broeck, V. den, De Decker, P., Ryckewaert, M., & Verbeeck, G. (2015). *Wonen in Vlaanderen anno 2013. De bevindingen uit het Grote Woononderzoek 2013 gebundeld*. https://steunpuntwonen.be/Documenten_2012-2015/Onderzoek_Werkpakketten/gwo-volume-1-eind.pdf